

אוצר "תהלות ישראל" מתוך דברי הגה"צ דתהלות ישראל שליט"א מאמר "צפית לישועה"

והוספנו בסופו חלק ממאמר "כאלו נחרב בימיו"

גליון מיוחד
לבין המצרים

נאמר בס"ג שבת הזון
פ' דברים תשס"ז
בני ברק יצ"ו
(יצ"ל מחדש תשע"ה)

- מה נגרם בכל דור שנמשך החרבן
- למה אלו שיושבים ולומדים כל היום לא מרגישים
- קירבת השי"ת
- האם קיים בזמנינו עבודה זרה
- איזה עבודה זרה נכנס לביהמ"ד
- מהו החשיבות של התורה יותר משאר חכמות
- האם גם בדורינו לקויים בהשכלה
- האם יש אופן שיחיד אי"צ לשמוע לבי"ד

גם כן עמהם ביחד שהצרה והצער הגדול שיש לכולם ביחד מאחדת את כולם ונהיה קירוב לבבות ולא מתחשבים עם שום חשבונות.

וכמו"כ יש להמשיל הענין במשל מבן שנשבה בשבי ומאסר קשה ואביו מרוב אהבתו הגדולה וחייבתו לבנו וגעגועיו להיות יחד עם בנו אוהבו הרי הוא מכניס עצמו ג"כ להיות אסור ביחד עם בנו במאסר הקשה. וה"נ בענינינו שאף שבזמן ביהמ"ק לא היתה יכולה השכינה לשרות בינינו בכל זאת בזמן הגלות והאבילות על החרבן אפשר כבר על פי תכסיסי המלוכה לשבת ביחד. (ע"ע ריש אות ג').

וכל ענין זה הנזכר צריך לעורר אצלנו ג"כ כמים הפנים אל פנים געגועים נוראים וחזקים באהבה אל השי"ת, בראותינו שהשי"ת עשה כביכול לעצמו מצב של צער ושיסבול בזיונות וחילול שמו ית' הכל בכדי שיהא יכול להיות אתנו ביחד.

ו"ל שמרומז ענין זה בפ' ואתחנן שאומר השי"ת שכשיהיו בגלות בצר לך ומצאוך כל הצרות האלו אז ובקשתם משם את ד' אלקיך ומצאת וכו', והיינו שדוקא שם בגלות תוכל לחפש את השי"ת ולמצוא אותו יותר ממה שהיית יכול למצוא אותו בא"י והיינו אפילו לפני שתיקנו עצמם כראוי (וכמובן שעכ"פ צריך שיהיה להם רצון והחלטה וקבלה שיתקנו את עצמם) משום ששם בגלות השי"ת באמת נמצא וקרוב אל בני"י, לכן מיד כאשר נחפש את השי"ת מיד נמצא שהוא ביחד אתנו ונוכל בגלות לזכות לזה בקלות, וזה ההזדמנות של הגלות שאף שלא עשינו תשובה לגמרי ולא תקנו הפגמים וכו' בכ"ז בקלות יכולים אנו להיות קרובים אל השי"ת, וזהו מה שאומר הפסוק "ובקשתם משם את ד' אלקיך ומצאת וגו'", וזה יעזור לנו מאד שע"ז לבסוף נשוב לגמרי אל השי"ת וזה מה שממשיך הפסוק "ושבת עד ד' אלקיך".

- הצפיה לישועה
- גודל החיוב לצפות לישועה
- האם שייך בזמנינו בנין וחורבן ביהמ"ק אפילו שלא רואים זאת בפועל
- מהו חורבן וגלות השכינה היותר גדולה
- על מה צריך להתמרמר בבין המצרים
- במש"כ (כאיכה) יתומים היינו ואין אב
- מה נעשה כשמשיח יבא הרי עדיין אנו לא מוכנים

ויש להבין ענ"ז עוד ביתר שאת שהחיבור של הכרובים היה לא רק בתור רמז שהקב"ה רוצה שבנ"י יחזרו אליו בתשובה וע"ז יוכל אח"כ להתחבר אתם, אלא זה היה להראות להם שאפילו עתה בעת הזאת ובמצב הזה שהוציא אותם מארצו ושהגלה אותם הרי הוא מחובר ודבוק עמהם, ואע"פ שבשנים האחרונות שעדיין היו בארה"ק סילק מהם שכינתו ולא שכן בתוכם כמקדם בכ"ז ברגע שהתחיל הגלות שינה ה' את מה שהרחיק שכינתו מקודם וחזר לשכון בתוכינו בבחינת השוכן אתם בתוך טומאותם, והטעם היא מכיון שמהרגע שהלכו לגלות נשבר לבם בקרבם מהכאב והצרות וע"ז הוכשרו שישרה אצלם השכינה אפילו במצב הנמוך שהם נמצאים בו בבחינת אשכון ואת דכא ושפל רוח להחיות וגו' לב נדכאים וגו'.

ועוד יש להוסיף בהירות להנאמר שמכיון שתקופה לפני החרבן היה ההכרח שהשכינה תתרחק מלשרות בתוכינו כנ"ל אבל בכ"ז הקב"ה כביכול התגעגע אלינו כ"כ חזק ורצה להיות אתנו ביחד ולא להיות כ"כ הרבה זמן רחוק מאתנו וראה שבנ"י לא עושים תשובה ולא עוזר כל התוכחה של הנביאים ולכן עשה מצב של גלות כדי שזה יהא היכי תמצא שיוכל לבא לשרות אצלנו ואפילו אם המצב שלנו עדיין אינו מתוקן שבשעת הגלות הוא זמן צער אצל השי"ת מפני החילול ד' והקב"ה בעצמו בוכה ומתאבל על החרבן ובכזה מצב יכול השי"ת על פי סדר תכסיסי המלוכה להיות אתנו ביחד כנזכר.

וביאור הענין למה במצב כזה יכול הקב"ה להיות אתנו יחד הוא ע"פ משל מאבא שבנו לא התנהג כראוי עד שהתרגז עליו וגרשו מביתו, ובכל זאת כשנהיה מצב של אבילות ח"ו ויושבים שבעה על אחד מבני המשפחה שהמנהג שיושבים כל בני המשפחה ואז מכניסים גם את הבן שהרחיקו וגרשו שישב

- איך יתכן שבשעה שהחריב הקב"ה את ביהמ"ק הראה חיבה לישראל
- איך אנו מתפללים בשב"ק על חורבן ביהמ"ק
- על איזה ישועה אנו מצפים
- איך לעורר הרגשיו לצפות לישועה
- איך אפשר לצוות על האמונה בד'
- מהו הגורם שמקשה לנו לצפות לישועה
- היום יש כ"כ הרבה תורה ומצוות ולמה אין מרגישים

א

איך יתכן שבשעה שהחריב הקב"ה את ביהמ"ק הראה חיבה לישראל

איתא בגמ' (יומא נ"ד:) שכשנכסו הגויים אל קדש הקדשים מצאו את הכרובים שהיו מעורים ודבוקים זה בזה וידוע מה שמובא בשם המגיד הגדול הרבי ר' בער ז"ע שהקשה שהלא איתא בגמ' (בב"ב צ"ט) כשישראל עושים רצונו של מקום היה נס בכרובים שהיו דבוקים זה לזה, וכשאינן עושים רצונו של מקום היו נפרדים זה מזה, ואיך עתה בשעת החרבן כשהיו בני"י במצב של אין עושים רצונו של מקום היו הכרובים דבוקים זה בזה, ומתרגע עפ"י דרכו בקודש שיש מצוה וחיוב פקידה כשיוצא לדרך שאז בשעת הפרידה מתעורר הגעגועים ולכן נהיה אז הקירבה שהתקרבו ה' יתברך לבנ"י בחיבה יתירה כמו בשעה שעושים רצונו של מקום עכדה"ק.

ויש להוסיף בעז"ה לבאר את העומק שבדבריו הקדושים שהשי"ת הראה לנו בשעת החרבן שכל מה ששלח אותנו לגלות אין המטרה בכדי להרחיק אותנו אלא אדרבה מפני האהבה שלו אלינו שרוצה להחזיר אותנו אליו דהיינו בכדי שע"ז נבא לחזור בתשובה אל השי"ת והראה לנו אהבה נוראה ועצומה ואיך שהוא מתגעגע לבנ"י, וכמו אב רחום המעניש את בנו ואומר לו אח"כ תדע לך בני שאני אוהב אותך והעונש שהעונשתי אותך מתוך אהבה שהעונש הוא רק לטובתך האמיתית, וזה היה צריך לעורר בבנ"י געגועים לחזור אל השי"ת, והחיבה יתירה והגעגועים הללו היה לא רק על שעת הפרידה אלא שבזה האהבה ליוה אותנו השי"ת אל הגלות בכח של תשוקה שנוכל לחזור ולהשתוקק אל השי"ת, וזה מה שעלינו לדעת שכמו שבשעת החרבן מצאו את הכרובים מעורים זה בזה כך זהו המצב של כל זמן הגלות שכל זמן הגלות הקב"ה קרוב עם כנסת ישראל ביותר.

ותן בלבנו.. לשמור.. כל דברי תורתך באהבה.. ויחד לבנו לאהבה.

ממנה וזהו חמלה גדולה ויתירה חמלת עלינו, ולכן מבקשים שנרגיש ג"כ אהבה זו וכמים פנים אל פנים

א וזה מה שאומרים כל יום "אהבת עולם" אהבה שלא תנתק אפילו כשאנו בשפל המצב שאין למטה

ב

איך אנו מתפללים בשב"ק על חורבן ביהמ"ק והנה היות ואנו נמצאים עכשיו בשבת חזון נדבר קט רגע (על מה שהזכרנו לפני זה) מענין הגעגועים להשי"ת ולבהמ"ק במה שנוגע לגבי שבת חזון וכמו"כ ה"ז נוגע גם לכל שבתות השנה, אבל עתה בשבת חזון ה"ז ביותר בעתה ובזמנה לדבר על זה, והנה בשבת אין נוהגין ענין האבילות שנוהג בכל ימות השבוע בכל התנהגות האבילות ומניעת השמחה וכדו' ובאמירת תקון חצות, כי בשב"ק אין אומרים תקון חצות ואין נוהגים בשבת את כל עניני אבילות, ובכ"ז רואים שבכל הזמירות של שב"ק מזכירים כל הזמן את ענין הביהמ"ק והגאולה, כנראה כן ברוב הזמירות (אוהבי ד' המחכים בבנין אריאל וכו' שמחם בבנין שלם וכו' ובזמר צור משלו וכו', רחם בחסדך על עמך צורינו וכו' יבנה המקדש וכו' ובזמר קה רב"ע, פרוק ית ענך מפום אריותא ואפיק ית עמך מגו גלותא וכו' ובברוך קל עליון, והוא ידרוש לציון עיר הנדחה וכו' ועוד) ולכאורה מה הפשט בזה, והלא אין מתאבלים בשב"ק על החרבן.

אלא ההסבר י"ל שבש"ק אין התפללות על הגאולה ולצאת מהגלות בבחי' אבילות אלא המה בבחינת געגועי אהבה וחיבה שצריך להיות מאתנו לגבי השי"ת כי בשבת מתעורר ביותר הגעגועים על הגאולה השלימה ועל בהמ"ק שהיה לנו פעם, וכמו שהסברנו פעם שאם נותנים למישהו לטעום קצת ממאכל ערב וטוב מאוד מתעורר אצלו עי"ז חשק וגעגועים ומבקש לקבל עוד ממאכל הערב הזה, ואין זה בקשה בצער אלא שמרוב אהבה שנתעורר אצלו מאכל הזה מבקש שיתנו לו עוד, משא"כ מי שרעב ואין לו כלום לאכול ומבקש שיתנו לו משהו לאכול הרי בקשתו אז הוא מתוך הצער שנמצא בה, וזה החילוק בין הבקשה על הגאולה של ימות השבוע לבין הבקשה של שבת, שבימות השבוע מרגישים את צער הגלות, אך בשבת הוא מעין עוה"ב, ומאחר שבשב"ק זוכים שמרגישים וטועמים מהטעם המתוק והערב של שב"ק שהוא מעין (של) לעת"ל מעין עוה"ב, עי"ז מתעורר שמחה מצד א' וגם מצד הב' געגועים גדולים ותשוקה אל כל שלימות האור אל הגאולה השלימה שאז יהיה לנו לא רק מעין עוה"ב אלא שיהיה לנו כל שלימות העוה"ב.

ובזה יש לפרש מה שאומרים בזמירות שאלו שהם אוהבי ד' וכל השבוע מחכים לבנין אריאל שישו ושמחו כמקבלי מתן נחליאל" שאלו המחכים לבנין בהמ"ק מקבלים בשב"ק מעין הטעם והאור של בנין אריאל שחכו אליו כל השבוע בבחינת עולמך תראה בחייך, שבזכות שחכה והתאבל כל השבוע על החסרון של בהמ"ק

נותנים לו בשב"ק להרגיש מעין הטעם של בהמ"ק, וכשמרגישים הטעם הזה מבקשים עוד ועוד ורוצים את כל הבהמ"ק ואת הגאולה השלימה, ומבקשים בשב"ק את הגאולה מתוך שמחה אהבה השתוקקות וגעגועים, ובכה"ג מותר אפי' בשבת לבכות על הגאולה שבכיה של תשוקה וגעגועים להשי"ת מותרת לכו"ע אפי' בש"ק (כמבואר סי' רפ"ח מ"ב ס"ק ד') שאין זה בכיה של עצבות האסורה בשב"ק אלא בכיה שמתוך שמחה ותשוקה.

ובשבת חזון צריכה להיות ההרגשה הנ"ל של השמחה והגעגועים לבהמ"ק הרבה יותר חזקה משאר שבתות שכיון שכל השבוע עסקנו בענין האבילות על חרבן ובהמ"ק שזהו העבודה של הג' שבועות, וקיימנו במשך השבוע יותר את ענין המחכים לבנין אריאל הרי עי"ז כשמגיע שבת חזון זוכים הרבה יותר לענין של ביום השבת שישו ושמחו וכו', ולכן אי' מצדיקים ששבת חזון יותר גבוה מכל שבתות השנה שמרגישים בשבת חזון יותר את המעין עוה"ב משאר השבתות מכיון שעסקו כל השבוע יותר בהגעגועים אל הגאו"ש עי"ז זוכים בשבת חזון לטעם יותר גדול של מעין עוה"ב, וגם בשבת חזון יש בה עבודה גדולה שהוא סיום והשלמה לעבודת כל הג' שבועות ועי"ז גוברים הגעגועים של הגאולה בשבת זו ונהיית התשוקה הרבה יותר חזקה.

ג

על איזה ישועה אנו מצפים

והנה במשך כל השבוע וכמו"כ גם במשך כל השנה כולה עבודתנו הוא להיות גם מיצר ודואג (כמש"כ בש"ע אר"ח סי' א) על החרבן והעדר רוה"ק ודרגת השראת השכינה שהיה בבהמ"ק, ואע"פ שהזכרנו שגם בגלותינו שכינה שורה בתוכינו בכ"ז כמובן שהיא דרגא אחרת מבזמן המקדש ואינו דומה אליה כלל שאז היתה בבחינת גילוי פנים משא"כ בגלות ה"ז סוכ"ס הסתיר אסתיר פני וכמו מלך המבקר בבית ידידו או בנו אהובו כשנמצא בבית הסהר או בשבי שמבקר אותו בהחבא ופושט מעליו את בגדי מלכותו ואת כל הדרו ויקר תפארת גדולתו ומתלבש בבגדים פשוטים ומתחפש באופן שלא יכירוהו כל רואיו (וזה מה שנקרא בספה"ק שהגילוי שמתגלה הוא כביכול בבחינת אחוריים).

ובכדי להבין איך זוכים להיות מיצר ודואג על חרבן ביהמ"ק ואיך לזכות לגעגועים באמת, ובאיזה צורה צריכה להיות הגעגועים, לזכות להיות מאלו המחכים לבנין אריאל, באמת צריך לבאר דבר זה היטב, כי יש הרבה אנשים שמצפים לישועה מכיון שסובלים צרות ויסורים ונמצאים בבחי' בצר לך ומצאוך כל הדברים האלה באחרים הימים וגו' וא"כ אדם כזה

מצפה לישועה הפרטית שלו, שיוודע שכשמשיח יבא יגאל ויצא מכל הצרות והיסורים שלו, וזהו המושג של אדם פשוט בציפוי לישועה, אך כמובן שאין זה הדרגה הראויה והנרצית בציפוי לישועה, שציפוי לישועה האמיתי היא דרגה הרבה יותר עמוקה וגבוהה, וכשאמרו חז"ל שישאלו את כל אחד מיד בתחילת הדין וחשבון לפני הב"ד של מעלה האם "צפית לישועה" הכונה בודאי לדרגה של הצפייה לישועה האמיתית, וכמו שמבואר בספה"ק שיש לצפות לישועת השכינה מגלות השכינה, וזהו דבר שנראה רחוק מהמושגים שלנו ויש עלינו לבאר איך שייך עבודת צפית לישועה האמיתית אל דרגתנו שנוכל גם אנו להבין ולהרגיש הציפוי לישועה באמת כראוי.

ובאמת אנו מחוייבים לדעת שציפוי לישועה אינו מעלה ומדת חסידות בעלמא אלא זהו חיוב גמור על כל א' וא' והוא דבר חמור מאוד שמונה אותו הרמב"ם מעיקרי האמונה ממש, וכמ"ש הרמב"ם בפירושו ל"ג עיקרים שבפירוש המשניות (סנהדרין פרק י' משנה א'), שקובע שם הרמב"ם את הענין של י"ג עיקרי האמונה והעיקר ה"ב הוא העיקר של האמונה בביאת המשיח וכותב שם "ולא יחשב שיתאחר, אם יתמהמה חכה לו" והיינו שהחיוכי הוא חלק מעיקר האמונה בביאת המשיח, ויותר מפורש כתב זאת בספרו היד החזקה בפ"א מהל' מלכים שפוסק שם שכל מי שאינו מאמין בו או "שאינו מחכה לביאתו הרי הוא כופר בתורה ובמשה רבינו ובכל הנביאים", וזהו פסק חריף מאוד של הרמב"ם, שזה ממש פחד.

וזה צ"ב שבשלמא מי שאינו מאמין בו מובן שהרי הוא כופר בתורה, אך מש"כ הרמב"ם שמי שאינו מחכה לביאתו נחשב ג"כ ככופר זה אינו מובן שאע"פ שבודאי צריך כאו"א לצפות לגאולה השלימה מ"מ מדוע בלי זה נקרא כופר שהרי הוא מאמין בביאתו בודאי אלא שחסר לו רק הצפייה אליה בהרגשת לבו, ועוד יש להבין מה שנראה לכאורה פירוש אחכה לו "בכל יום" דהכונה שצריך להיות כל היום מחכה לביאת המשיח, (אע"פ שאפשר גם לפרש הכונה שעל"פ פ"א בכל יום יזכור בלבו ענין החיוכי הזה ולא שצריך להיות הענין תקוע בלבו כל משך היום, אבל בנוסח תפלת שמ"ע אנו אומרים ג"פ ביום כי לישועתך קווינו "כל היום" ומכיון שכך קבעו לנו אנשי כנסת הגדולה לומר משמע שכך צריך להיות אצל כל יהודי).

ד

איך לעורר הרגשיו לצפות לישועה

והנה זה ודאי שאם ענין זה של החכו לביאת המשיח הוא מעיקרי התורה הרי הוא צריך להיות קרוב מאוד לכל יהודי לקיימו וכמש"כ בתוה"ק (דברים ל') כי

לראות בשמחתה ולטעום כבר עכשיו מהשמחה של לעת"ל.

בשמחתה בלשון הווה, שתיכף כשעוסקים בענין האבילות על בהמ"ק זוכים עי"ז כבר עכשיו בגלות

² [הוספת המעתיק, ובבחי' המובא בספה"ק קדושת לוי שכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה

המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום לא נפלאה היא ממך ולא רחוקה וגו' כי קרוב אליך הדבר מאד, וכמו"כ אחז"ל בגמ' (ע"ז ג) שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו, וכן נאמר על התורה דרכיה דרכי נועם וכל נתיבותיה שלום, ואם רואים שזה קשה לקיים הרי אנו צריכים למצוא הטעם מדוע זה נראה לנו דבר קשה, ובודאי זה מוכיח שאנו לא מבינים נכון את הענין או שהאדם עצמו בפשיעותו גרם לזה שנתרחק ממנו ונעשה קשה לו לקיימה וכמו שדרשו חז"ל בפסוק הנ"ל לא נפלאה היא "ממך" וגו' שאם רחוקה היא "ממך" היא כלומר שאתה גרמת לכך שתהיה רחוקה.

ועל כן אם אנו מרגישים שקשה לנו לקיים את המצוה של צפית לישועה עלינו לחפש הסיבה שגרם לנו כך ולתקן אותה, כי האשמה נמצאת בודאי בנו ואסור להיות רגוע ולנחם עצמו ולומר לנפשו שלום יהיה לי כי הרי אנו אנכי, ואם האדם עושה כך ואינו מאשים א"ע הרי הוא בזה מחמיר את עונשו עוד יותר ח"ו וכמש"כ (בירמ' ב' ל"ה) "הנך נשפט על אומרם לא חטאת".

ובכדי להבין הענין נקדים קודם כל לפרש ענין מצות האמונה מה היא שהיא מצות אנכי ד' אלקיך, מה שיש להבין ולדעת שאי"ז מספיק לקיום מצות האמונה מה שיאמר האדם סתם שהרי הוא מאמין בהקב"ה, שבזה אין יוצאים עדיין יד"ח המצוה, אלא כמו שמבואר בספר החינוך שבכח קיום מצות האמונה כראוי יוכל להוציא מלבו כל רצון נקימה ונטירה, וזה א"א רק ע"י שיחיה האדם ויהא דבוק בפנימיות לבו עם האמונה.

והיום נהיה רגילות ברוב מדינות העולם שנקראים כולם שהם מאמינים בהש"ת, וכידוע שבארצה"ב כתוב על כל שטר דולר "בד' אנו בוטחים", וכן כשיוצאים למלחמה מדבר הנשיא לאומה שיתפללו לד' שיצליחו במלחמה, וכולם מדברים באמונה, אך לפי מה שהזכרנו מה נקרא אמונה כראוי, ודאי שאין נחשבת אמונתם לאמונה, שהאדם באמת הנה מאמינים, שפעם היו אצל הגויים כאלה שהיו דבוקים באמונתם ואחזו את החוקים של אמונת ע"ז שלהם, אך היום כל אמונתם היא רק באמירה בעלמא ולא אווזים באמת באמונה שלהם ואי"ז נחשב לאמונה שאי"ז מחייב אותם כלום ולא עולה להם זאת כלל ומה אכפת להם להיות מאמינים וזה אינו נחשב לאמונה אמיתית ואי"ז "אמת ואמונה", שהאמונה האמיתית היא אמונה שמחייבת את האדם ומביאה עליו קבלת עול שהמאמין בהש"ת צריך לקבל עליו עומ"ש ומי שאינו חי בקבלת עומ"ש אינו נחשב עדיין שקיים מצות האמונה, שאה"נ שע"י שאומר בפיו שהרי הוא מאמין ב"ה יצא

מכלל מין ואפיקורוס מ"מ בזה עדיין לא קיים מצות אמונה הנדרשת ויהודי ודאי אין יוצא יד"ח מצות האמונה בכזאת אמונה. אלא עיקר המצוה של אמונה היא לחיות עם האמונה ושנרגיש כל רגע שהכל הוא מהש"ת ושהוא לבדו עשה ועושה ויעשה את כל המעשים שזה העיקר הראשון מה"ג עיקרים, ועי"ז יוצא האדם מהרגשת כחי ועוצם ידי עשה לי החיל הזה שמכיר האדם שאין יכול לעשות כלום בכחו לבד ורק כשישמע בקול ד" א"ז חפץ ד' בידו יצליח וכנאמר אצל יוסף הצדיק "וכל אשר הוא עושה ד' מצליח בידו".

ובזה מובן מה שמצינו שאע"פ שאחז"ל שאין הקב"ה בא בטרוניא עם בריותיו כנ"ל וכמש"כ בפסוק כי קרוב אליך וגו' בכ"ז ישנם מצות שנראה להרבה בנ"א כדבר שנגד טבע בני אדם, כגון מצות לא תטור שלכאורה זה מצוה מאוד קשה, שבשלמא לאו דלא תקום יכול האדם להתגבר ולמנוע עצמו הנקמה, אך לא תטור היינו שלא לזכור השנאה אף בלב לשיטת החינוך, וזה לכאורה קשה מאוד לקיים, אך ההסבר בזה כמש"כ החינוך ששורש המצוה הוא שידע האדם ויתן אל לבו כי כל אשר יקרהו מטוב ועד רע הוא מאת הש"ת, ע"כ כשציערו אדם ידע בנפשו כי עונותיו גרמו והש"ת גזר עליו בכך, וכמו שאמר דוד עליו השלום (שמואל ב ט"ז י"א) "הניחו לו ויקלל כי אמר לו ד" תלה הענין בחטאו ולא בשמעתי בן גרא, כי הוא אינו סיבת רעתו כי העון הוא המסבב עכ"ל החינוך וע"ש כל לשונו, והיינו שעל ידי שחיים עם האמונה בהקב"ה ויודעים ששום אדם אינו עושה לו דבר אלא מה שנגזר עליו מלמעלה והרבה שלוחים למקום שאף בלי האדם הזה המציערו הרי היה ג"כ בא הצער אליו בהרבה אופנים אחרים, ואף שהאדם הוא בעל בחירה ואם בחר להיות השליח יענש עבור בחירתו מ"מ זה אינו נוגע עבורו כי הוא לא היה מצטער פחות אפילו לולא בחירת השני כי השני רק היה בבחינת מגלגלין חובה ע"י חיוב, ואחרי שיחיה האדם ויהא דבוק עם יסוד האמונה הזאת יוכל האדם בקל להוציא מלבו הרצון להנקימה והנטירה ולקיים מצות לא תקום ולא תטור.

וממילא כשיבא לידו נסיון של לא תקום ולא תטור יוכל לקיימה בקלות ובנעימות ובלי קושי, ולא יהא זה נסיון קשה עבורו כלל, ואם האדם נכשל בלא תקום ולא תטור וזה נסיון קשה עבורו הרי זה אבן בוחן בשבילו להראות לו איפה הוא אווז באמונה, ועליו להתעורר לתקן דרגתו באמונה ואין עליו להסתפק במה שירצה להלחם עם היצה"ר כדי שיוכל לקיים המצוה של לא תקום ולא תטור שזה קשה אלא עליו להתחזק באמונה ועי"ז ממילא

יתבטל ממנו הנסיון (ע"כ הקדמה א' בביאור מצות האמונה).

ה

איך אפשר לצוות על האמונה בד'

עוד יש להקדים יסוד חשוב בענין כל המצות שבלב והם דברי הרמב"ן הידועים שכתב לגבי מצות ואהבת את ד' אלקיך, שהקשה איך אפשר לצוות על האהבה שאם אינו מרגיש בלבו אהבה איך אפשר לצוות על זה והלא אהבה אינו דבר שבמעשה שיכול האדם להכריח את עצמו לעשות בלי רצונו ואיך יוכל האדם להכניס בלבו אהבה לד', ומתוך הרמב"ן שבאמת נטוע בפנימיות בלב כל יהודי אהבה להש"ת, (וכע"ז כתב הרמב"ם באגרת) אלא שכשהאדם מתנהג שלא כראוי מתרחק הוא מהפנימיות שבתוך לבו ונהיה על זה כיסוי ומסך המבדיל והמצוה היא להעביר את המסך המבדיל ולגלות את האהבה הטבעית המקורית להש"ת שיש בתוך לב האדם, כי "אלקים עשה האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים", והמצוה היא להתרחק מהחשבונות הרבים שמרחיקים את האהבת הש"ת שהם התאוות והאהבות זרות שהם מוציאים את האהבת ד' מהלב ומכניסים בלב אהבה גשמית ועי"ז מתרחק ומתרוקן הלב מאהבה להש"ת, שע"י שמתמש עם מדת האהבה לדברים אחרים מאבד את הרגשת האהבה הראשונה שהיתה מונחת בפנימיות לבו להש"ת והמצוה היא להחזיר ללבו את האהבה להש"ת ע"י שיפריש ויוציא ויגרש וירחק מלבו את האהבות זרות הגשמיות ועי"ז ממילא לאט לאט יחזור לשכון בלבו האהבה הטובה שמצד הנשמה אל הש"ת.

ואותו דבר י"ל בנוגע לקיום מצות אמונה, ובהקדם נזכיר הקושי שהקשו כמה ראשונים על שיטת הרמב"ם שמונה את מצות האמונה הנלמדת מאנכי ד' אלקיך לא' מתרי"ג מצוות, ומקשים עליו הראשונים שהלא ניתנה ליהודים המאמינים, וכמש"כ כבר במצרים ויאמן העם ואח"כ ויאמינו בד' ובמשה עבדו, ומי שאינו מאמין אין לו שייכות אל התורה, ואיך יתכן שהוא מצוה בתורה להאמין בד' שהרי למי שאין מאמין רח"ל א"א כלל לצוותו על האמונה.

אך לבאר את שיטת הרמב"ם שפוסק שמצות האמונה היא מתרי"ג מצוות ואנו קי"ל כשיטת הרמב"ם י"ל הפשט עפ"י דברי הרמב"ן הנ"ל שבאמת לכל יהודי יש בפנימיות לבו את האמונה, ואף מי שאומר שאינו מאמין ח"ו, באמת עתיד ליתן את הדין שיתבעו ממנו מדוע איבד בידיים ובפשיעה את הפקדון של האמונה שהיתה מוטמנת באמת בקרבו, והרי הוא מחויב להחזיר הפקדון לבעליו בשלימות כמו כל

להזכיר שם ד', אך שאר המדינות הרגילות בעולם נחשבים למאמינים.

חוץ מכאן באר"י שנמצאים בגלות אצל כופרים להכעיס כמו מדינת הקומוניסטים, שלא רוצים

בעל פקדון שאיבד בפשיעה הפקדון שהופקד אצלו, ובמצוה זו של אנוכי ד' אלוקיך הודיע השי"ת שלכל יהודי שעמדו רגלי אבותיו בהר סיני יש בפנימיות לבו את נטיעת האמונה שקבל אותה בירושה מאבותינו הקדושים אברהם יצחק ויעקב, ועליו המצוה לגלות את זה ולחיות עם זה, היינו לחיות עם השי"ת, עד שירגיש את עצמו שהוא כביכול כמו אחד עם השי"ת, וירגיש כלפי השי"ת כמו בן המאוחד בהתקשרות נפשו עם אביו וזהו נקרא להיות עם השי"ת, שירגיש שקיומו האמיתי הוא אצל השי"ת עד שיחפוץ לחזור לבית אביו שבשמים כמו בן המלך המתגעגע וחושק לחיות בבית ארמון אביו המלך.

1

מהו הגורם שמקשה לנו לצפות לישועה

וכך חיו כל בני" בכל הדורות הקודמים ואף האנשים הפשוטים והעמי הארצות ואף הנשים הפשוטות כמו כל הזקנות שלנו ואף הילדים הקטנים כך חיו יומם ולילה עם השי"ת ולא היה אצלם שום דבר שירחיק אותם ח"ו מהשי"ת, שלא השקיעו את הלב בדברים אחרים שלא היה אצלם כל ריבוי הגשמיות שיש בימינו, שברוב הדורות שהיו בני" בגלות כמעט לא היה להם אפילו האפשריות להתקרב לגשמיות כי היו ברוב המקומות מעונים ומדוכאים בגשמיות ולא היה להם בעוה"ז דברים שישקיעו בהם את לבם, כי הגויים רדפו אותם בגשמיות ואסרו עליהם להתקרב אל כל תענוגי עוה"ז וגרשו הגוים את היהודים מכל המקומות האלו, ועי"ז המקום היחיד שהיה המקום הנח והנעים ליהודי היה הבהמ"ד והשטיבל ולא היה בחיי היהודי דברים אחרים מלבד את אהבת תוה"ק ואהבת ד' וכל התענוגים והאהבות של יהודי היה רק באידישקייט (ביהדות) בתורה ועבודה בשב"ק ובזמירות שב"ק ורק זה היה הטוב והעונג ליהודי ובה היו דבוקים וכן קיום כל המצוות היו להן בקלות ונעימות ואהבה כי זה מה שהיה חייהם ולא שום דבר אחר ולכן באופן טבעי חיו ממילא עם השי"ת, וגם מתוך שלא היה להם אפשרות להתחבר להרחוב ולהגוים ולכן מכח כל הלחץ והדוחק הזה היו מתנחמים ומתחברים א' עם השני כמו לדוגמא קבוצה שנתפסו ביחד לבית סוהר או לשבויה אזי הם מתחברים מאוד כולם זה לזה ולא יהיה להם סכסוכים וריב עם שום א' מהקבוצה אפילו אם יהיו כאלה שלפני זה לא היו כ"כ אוהבים וסובלים זה את זה בכ"ז עתה יוותרו מאוד א' להשני ולא יקפידו זה עם זה מחמת שום דבר, ומכיון שכך היה המצב ברוב ימי ותקופות הגלות לכן היו יכולים בקלות להתגבר על נסיונות של כעס על השני וכדו', וכך גדלו אותנו האמהות והזקנות שלנו שכך יש להיות וע"ז נא' "אל תטוש תורת אמך" שהחדירו זאת בנפש הילדים לחיות ולדבר

עם השי"ת יומם ולילה ולאהוב את השי"ת אהבה גמורה בכל לב.

וכך חיו בני" בכל הדורות אך היום אנו בבחי' במדבר בערבה וכו', שמהזמן שנתנו הגוים לבני" החפשיות והרשות לחיות חפשי בארצות הגוים ופתחו לבני" את הפתח לכל סוגי הבלי הגשמיות שישנם ועי"כ נכנסו בלבנות בני" השפעות מכל הגשמיות שבכל המקומות שהיו נמצאות שם וזה מה שהרחיק אותנו מהתמימות והאמונה ע"י שנכנסו אצלנו ההשפעה שאינה טובה של כל המקומות הגשמיים שנמשכו אחריהם בני" בזמנים האחרונים, וזהו בדיוק כמו שהיה בדור המדבר כשעברו בכל המקומות הנזכרים שהיו מקומות הפקר וחפשי משום שליטת מלכות וכדו' ולכן היה מקום להיצה"ר להמשיך אותם לכל הקליפות ששלטו שם וכנ"ל. (עי' במאמר דבר משה אל כל ישראל).

וע"פ כל האמור והמבואר עד עתה מתורץ מה שהקשינו בתחילה מה גורם לנו את הקושי לצפות אל הגאולה, כי בודאי יהודי שחי עם השי"ת כראוי שיודע שמקומו הוא רק אצל השי"ת ואין לו דבר אחר בעולמו מלבד הקירבה אל השי"ת הרי ממילא הוא כל הזמן מתגעגע לחזור לביתו האמיתי כדי להיות בן הסמוך על שלחן אביו שבשמים, וממילא היה כל יהודי מצפה לישועה שאז נחזור אנו הבנים בני קל חי לחיק אבינו אוהבינו ולחסות בסתר כנפיו ולהיות סמוך על שולחנו, ומובן עפ"ז שמי שאינו מצפה לישועה חסר לו כל האמונה, כי אם היה לו האמונה בד' ובתורתו הק' כראוי היה יודע ומאמין שאין שום עונג אמיתי בעולם כי אם להיות דבוק בד' וברוחניות בעבודתו ובתורתו הק' וכל העולם כולו הכל הבל הבלים וכמפורש בתוה"ק בספר קהלת ובדברי חז"ל שרק מי שאינו מתענג מתענוגי העוה"ז הוא המאושר אפילו בעוה"ז ואם מאמין בכל זה באמת איך יתכן שהבן לא יתגעגע לחזור לאביו, והרי זה סימן שעדיין לא גירש וריחק האהבות זרות לגשמיות ואינו חי עם האמונה ואינו חי עם הקירבה להשי"ת, וחסר לו ההרגשה והאהבה הטבעית בלבו אל אביו ושזה חסרון באמונה ובקירבת ד' שהיא יסוד כל התורה. **ובזה** אנו מבינים את הרמב"ם שמי שאינו מצפה למשיח חסר לו בעיקרי האמונה והרי הוא ככופר בכל התורה, שאם היה חי באמת עם האמונה בהשי"ת בודאי מוכרח להיות שיצפה לחזור להיות קרוב אל השי"ת ולא יתכן אחרת, וזה יתקיים במלואה ובשלימותה רק ע"י הגאול'.

2

היום יש כ"כ הרבה תורה ומצוות ולמה אין מרגישים הצפייה לישועה

וא"כ יש לעשות חשבון הנפש מה המצב שלנו בענין צפית לישועה, שלכאורה יש היום כ"כ הרבה לימוד התורה ועושים כ"כ

הרבה מצות וכ"כ הרבה צדקה וחסד וא"כ לכאורה אנחנו מונחים בתורה ומצוות כל היום, וא"כ יש להתבונן איך יתכן שבעוונותינו הרבים אין אנחנו מרגישים את הצפייה ואת הגעגועים להגאולה השלימה, ואין אנו מרגישים שיהא אצלנו הרצון לומר תקון חצות ולשבת ולהתאבל על החרבן, ואף שיש יחידים שכן מרגישים זאת בכ"ז הרבה אנשים אין מרגישים את הצפייה לגאולה ואת האבל והצער והחרבן. **אלא** זהו סימן שהתרחקנו מהרגשת האמונה, ואבדנו את ההרגשה של קרבת השי"ת שאין אנו מרגישים שהשי"ת הוא אבינו ואנחנו בניו, וזה צער גדול ותביעה גדולה עלינו, ואנו צריכים לעשות חשבון הנפש ולומר אבל אשמים אנחנו, ובפרט בשבועות האלו של בין המצרים שהם הזמנים המיוחדים שצריך להתעורר באבל על החרבן ואם אף בשבועות האלו רואה יהודי שאין אצלו ההרגשה הנדרשת להתאבל על החרבן הרי זה צריך להיות אצלו פירכא גמורה על עצמו, וצריך הוא לחפש ולדרוש מהו האשם שהביא אותו למצב הזה, ועליו לבדוק במה הלב שקוע, שאם הלב אינו נמשך להרגשה הנכונה עליו לחפש איפה נאבד הלב שלו, ויחפש את הלב שלו איפה הוא נמצא עד שימצא את לבו במה הוא שקוע ויחזיר אותו למקומו.

וזהו מה שצריך לעורר היום שבזה תלוי הגאולה השלימה שהשי"ת מחכה מאתנו לראות אצלנו שיש לנו איזה הרגשה אליו ושואנו רוצים לחזור ולהיות קרובים אליו וכואב לנו על כבודו המחולל, ולכן עלינו להשתדל להשכיח מאתנו כמה שאפשר את כל ההבלים שמטרידות אותנו ולזכור מה היא הצרה האמיתית שלנו ומה אנחנו רוצים באמת ומה היא מטרת החיים שלנו, ולהזכיר לעצמינו את מה שהיה פשוט בדורות הקודמים שכל ילד ידע שכל העוה"ז הוא רק פרזודור והמטרה היחידה שאנו בעוה"ז היא להכין ולהכשיר את עצמינו שנוכל להתקרב ולדבק עצמינו אל השי"ת, שעל זה בלבד הגענו לעוה"ז לקנות חיים נצחיים של דבקות ד' בעוה"ב ע"י הדרך והפרזודור של העוה"ז והאובד ח"ו את זה איבד את הכל שאין כלום בעוה"ז חוץ מזה, ואם נרצה באמת לחזור להתקרב לד' אף אם לא נגיע לזה בשלימות השי"ת ירחם עלינו ויגמור בעדינו ויחזיר אותנו אליו ושם יגמור לתקנו.

ה

גודל החיוב לצפות לישועה

ואני רוצה להוסיף עוד הרחבת ביאור בענין השתוקקות אל הגאולה, ובהקדם דברי המדרש שאפילו אם לא יהיה לבני" שום זכות אלא זאת שהמה מקוים ומצפים אל הגאולה הרי בזכות זאת לבד יזכו אל הגאול'ש, ובזה מפרש בספר צמח דוד את מה שאנו מתפללים בשמ"ע את צמח דוד

עבדך מהרה תצמיח כו' כי לישועתך קוינו כל היום, שעפ"י פשט אין מובן מה הנתנית טעם של "כי" לישועתך וכו', אך עפ"י דברי המדרש הנ"ל מובן שאנו מתפללים שאף אם אין לנו שום זכות בכ"ז בזכות לישועתך קוינו כל היום הרי כ"כ גדולה הזכות הזאת שבעבורה לבד ראוי שתביא את הגאון"ש.

ובאמת כשנדייק בנוסח התפלה שאנו אומרים "כי לישועתך קוינו כל היום" הרי רואים מנוסח התפלה שהקווי לישועה צריך להיות דבר עיקרי ביותר במשך יומו של היהודי וכמו אדם שנמצא בצרה ומצפה כל הזמן לישועה מצרתו וכך צריך להיות המצב של כל יהודי שיהא מצפה כל היום לגאולה השלימה. והרד"ק מביא בשם מדרש תהלים שבימי דוד מתו אלפי אלפים מישראל בעונש החטא שלא תבעו את בית המקדש, ומסיים המדרש שיש ללמוד בק"ו שאם הם נענשו כ"כ אף שהם היו עוד לפני בנין המקדש ובכ"ז היה עליהם כזה קטרוג על שלא תבעו את ביהמ"ק, כש"כ אנו שכבר היה לנו ביהמ"ק ואנו החרבנו אותו בעונותינו כש"כ כמה גדלה החובה והתביעה עלינו להתגעגע ולתבוע את חזרת ביהמ"ק.

עכ"פ למדנו מדברי חז"ל גודל החיוב ורביוי השכר על הענין של הקווי והצפייה אל הגאולה אך עלינו לבאר ולפרש מה הוא האופן הראוי לקיים זה הענין של הקווי והצפייה אל הגאולה השלימה, שהנה יש אנשים פשוטים שסבורים שענין הצפייה לישועה הוא משום שרוצים אנחנו להגאל מכל הצרות ולזכות למנוחה נכונה בחיי העוה"ז, אך באמת אי"ז כלל התכלית והמטרה של ביאתנו לעוה"ז שנרצה לבא למנוחה בעוה"ז שלא על זה נבראנו כלל, ואיך יתכן שעל זה יהא עיקר הצפייה והקווי אל הגאולה השלימה שזהו לכאורה רק דבר צדדי שאנו רוצים מנוחה בעוה"ז כדי שלא יהא הפרעה בעבודת ד' אך לא זה עיקר הקווי והצפייה שלנו שאי"ז כלל הכונה של הגאון"ש, ורק לילדים קטנים כשמתחילים לחנך אותם על מצות הצפייה להגאולה השלימה צריכים לקרב הענין אל לבם בדברים אלו ולומר לו שבזמן הגאולה לא יהיה שום צרות ושום מחלות ושום עוני ומחסור וכו', אך בודאי שאין זה המטרה והתכלית בהצפייה אל הגאולה השלימה.

אלא הצפייה הראויה אל הגאולה השלימה היא בב' דרכים פנימיים כמו שהזכרנו למעלה ע"י שמתבוננים בענין צער של שכינת עוזינו ותפארתינו, עד שמקבלים הרגשה בצער השכינה הק' ועל זה מצפים אל הגאון"ש כדי שלא יהא יותר צער אל השכינה ולא יהא יותר חילול כבוד שמו הגדול ית' בעולם, וכמו שכואב לבן הנאמן והאוהב את אביו את הצער של אביו, ובפרט כשנתבונן יותר שאנחנו

הבאנו וגרמנו את כל צער השכינה הרי בודאי שנרגיש ביותר את צער השכינה, וכמו הבן האוהב שמצטער בצער אביו הרי גובר צערו שבעתיים אם נודע לו שבעצם הרי הוא היה הגורם לצער אביו שאז הצער שלו כפול ומכופל עד שלא יוכל לסבלו, וכך צריך להיות ההרגשה שלנו, וביותר כשנתבונן במה שאמרנו למעלה שהשי"ת הכניס את עצמו בגלות ובצער כביכול משום שרוצה להיות עמנו ביחד ואין רוצה לוותר ע"ז, ובהמ"ק כבר לא היה יכול להיות אתנו ביחד משום חוזק הקטרוגים של מדת הדין עלינו שאין אנו ראוים שיהא אתנו וחיפש כביכול השי"ת עצה לזה שיוכל להשאיר אתנו ביחד ועי"ז עשה את הגלות ששם יהא השראת השכינה באופן נסתר באופן שלא יהא ניכר למקטרגים כ"כ ששם אתנו בגלות נמצא השראת השכינה ואין מקנאים ומקטרגים ע"ז, וכמו שדברנו מקודם שהשראת השכינה שבגלות היא באופן נסתר שאין ניכר רק למי שמחפש אחריה וכמאמר הפסוק ובקשתם משם את ד' אלקיך ומצאת ובתנאי של כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, שבביהמ"ק היה לכל אחד האפשרות להתקשר להשראת השכינה שהיתה שם אף אם לא קיים כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך, אך בגלות השראת השכינה כ"כ מוסתרת שא"א להתקשר עמה רק ע"י כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך.

ט

האם שייך בזמנינו בנין וחורבן ביהמ"ק אפילו שלא רואים זאת בפועל

והנה המהר"ל בנצח ישראל (פ"ג) מסביר את מאמר חז"ל כל מי שלא נבנה בהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו, שהכונה על מי שאינו מתאבל על החרבן שהוא נקרא שאין נבנה בהמ"ק בימיו, שהרי איתא בחז"ל (תענית ל:) כל מי שמתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, וכתוב בספה"ק ש"זוכה" בלשון הוה, שהאבילות על ירושלים בונה עכשיו את ירושלים, ואף שלא כל אחד זוכה לראות זאת בכ"ז הצדיקים בעלי רוח"ק רואים בשמים איך שע"י כל אבילות על ירושלים נבנה תיכף עי"ז חלק מירושלים של מעלה ומהבהמ"ק.

ולא כמו אלו שחושבים שכל זמן שלא באה הגאולה השלימה לא פעלו עדיין בכל ההתאבלות והצפייה והתפללות על הגאולה, אך הצדיקים רואים בעיניהם איך שע"י נבנית ירושלים של מעלה ובהמ"ק דלעתיד לאט לאט כל הזמן מכל מעשה טוב של כל יהודי ובפרט מכל מעשה הקשור לענין הגאולה.

ובזה מבאר המהר"ל דברי חז"ל שכל מי שלא נבנה בימיו דקאי על מי שלא אכפת לו על הבהמ"ק (וממילא אינו בונה בימיו את הבהמ"ק) וזהו בעצמו כאילו נחרב בימיו, היינו שנחשב כאילו הוא החרבו ח"ו,

וההסבר בזה שהנה החרבן הוא הריחוק מהשי"ת ומהשראת השכינה שהיתה בביהמ"ק, שאף שישנה השראת השכינה נסתרת אף בגלות כנ"ל סוכ"ס אין זה כלל אותה המדרגה הגבוהה של הגילוי והשראת השכינה שהיתה בבהמ"ק, ומי שאין איכפת לו ואין לו כאב מהריחוק שנתרחקו מהשכינה הנה הוא בעצמו הוא עצם החרבן, שהוא נמצא בחרבן פנימי בלבו שיותר גרוע מהחרבן הגשמי החיצוני שגלינו מארצנו ונתרחקו מאדמתנו וכו', שריחוק במקום גשמי אינו כ"כ ריחוק כמו הריחוק הפנימי שבלב, שכל ההתאבלות שלנו על הביהמ"ק אינה על העצים והאבנים שנחרבו ששפך חמתו על עצים ואבנים וכו' אלא על סילוק התגלות השכינה שהיתה מתגלית ונראית בביהמ"ק, והריחוק היותר גדול מהשכינה הוא כשהלב מתרחק מהשי"ת ד"י וזהו חרבן הרבה יותר גרוע מחיצוניות חרבן ביהמ"ק, וזה אינו רק חרבן עבורנו אלא ה"ז חרבן כביכול גם להשכינה הקד', שהלא חרבן ביהמ"ק עצמו הרי יש לה מטרה ותכלית להחזיר ולקרב את בני"י להשי"ת עד שתוכל השכינה שוב לשרות בקרבינו וא"כ יש להשי"ת כביכול קצת נחמה מחרבן ביהמ"ק שע"י החרבן יבא התיקון שיחזרו בני"י בתשובה אליו ויבוא מזה טובה וכפרה לנו ונח"ר לו ית' מהחרבן כביכול, אך החרבן הפנימי שבלב של יהודי שמרחק את השכינה מלבו ח"ו הרי היא אינה מביאה שום תיקון ותועלת אלא זה ממש להיפך מהכונה והתכלית, וא"כ יש בזה יותר צער מעצם החרבן, וחרבן הזה תלוי בידינו ובבחירה שלנו, שהחרבן של ביהמ"ק שהיה פעם אינו שייך לבחירה שלנו, וגם הוא היה לתועלת וכפרה כנ"ל אך החרבן שהאדם מחריב את לבו ומסלק משם את השי"ת ח"ו הרי זה חרבן נורא כזה שכאילו אוסרים את הקב"ה באזיקים שלא יוכל לבא לשרות עמנו כרצונו ית'.

מהו חורבן וגלות השכינה היותר גדולה

וזה חטא היותר חמור מכל העוונות שעל כל העוונות שהיה בזמן ביהמ"ק עשה ד' את העצה של הגלות, אך על זה שהאדם מרחיק את לבו מהשי"ת ואין רוצה האדם ח"ו להתקרב אל השי"ת הרי בזה צריך השי"ת לחכות עד שיתעורר האדם מעצמו שנקודה פנימית זו היא שורש ועיקר הבחירה שנתן ד' בידנו דוקא, וא"כ זהו חרבן וגלות השכינה הכי גדולה שישנה, שהנה כשהיה ח"ו לאדם התגברות התאוה והיצה"ר עד שנכשל ונפל בעבירה ד"י אך עדיין לא קלקל פנימיות רצון לבו להיות קרוב להשי"ת הרי ככה"ג יש תקוה גדולה שישוב במהרה בתשובה שלימה ויתקן דרכיו ומעשיו וכו', אך מי שסילק מלבו את השי"ת שאין מתחשב כלל עם ההרגשות שהשכינה

מעוררת אותו ודופקת בלבו ואין נותן דעתו אליהם כלל הרי זה המרידה הגדולה ביותר, ובזה אנו מבינים את דברי המדרש שהזכרנו שכל האלפים שנהרגו בימי דוד היה על חטא שלא תבעו את ביהמ"ק, ולדברינו מובן שזהו סימן והוכחה על הריחוק שהיה בלבם מהש"ת וזהו הצער הכי גדול שאפשר לעשות להשכינה ד"י.

ובפרט שהש"ת מחכה כל רגע שאנו נחזור כבר אליו ויוכל כבר להיות איתו ביחד באר"י בבהמ"ק, וכדברי אליהו הנביא בתנדב"א שהש"ת מחכה שיחזרו בני"י בתשובה שיוכל כבר לגאלם יותר מאבא שמחכה לבניו ויותר מאשה המצפה לבעלה ויותר מזה היום התשוקה שיש להש"ת לגאוש, וכשמונעים ומעכבים להש"ת את תשוקתו הגדולה ביותר א"א כלל לתאר איזה צער זה כמו שיכולים להבין ממשל גשמי מאבא שמחכה ומקוה שבנו יתנהג יותר טוב וישפר הנהגותיו ומעשיו ולבסוף לא רק שאין משפר הבן את מעשיו אלא מתרחק לגמרי בלבו מאביו ומנתק מלבו את כל ההרגשות הטבעיות שיש מלב הבן לאביו הרי זה צער הכי גדול ששייך לאבא, ועל זה מתאונן הש"ת לשוא הכיתי את בניכם שכשהש"ת מעניש ואין יוצא מזה פעולות טובות מקבל הש"ת צער כפול כביכול, צער שלא יצא התועלת שרצה וצער על העונש שהיה צריך לתת לבנו בחנם, ובפרט שהרי כשהש"ת מעניש הר"ז כואב לו כביכול וכדברי חז"ל שכשאדם מצטער שכינה מה אומרת קלני מראשי קלני מזרועי שבכל צרתם לו צר, ואם העונש היה לכה"פ מועיל הר"ז קצת נחמה על הצער שמצטער במה שמעניש אך מתי שאין יוצא תועלת מהעונש הר"ז צער כפול ומכופל, וכ"ז צריך היהודי לחשוב ולהתבונן ואז בודאי שיתעורר שלא שייך שלא יתעורר בלבו הרחמנות על אבא שעושים לו בניו צער כזה חלילה.

[קטעים אלו שבכאן נאמרו בהמשך למאמר "אשר דבר משה אל כל ישראל" והמעייין שם יבין כל הנזכר כאן]

יא

על מה צריך להתמרמר בבין המצרים

ובימים האלו שצריכים להוסיף להתאבל ולהתמרמר ולבכות על חרבן בהמ"ק יותר מבכל השנה בין בהנהגותינו דהיינו לקיים את כל ההלכות שנוהגים בבהמ"צ ובין בהתמרמרות על חרבן וכמו שהביא במג"א בשו"ע מהאריז"ל שמלבד תקון חצות שעושים כל השנה בחצות הלילה

בימים אלו יש להוסיף להתאבל ולומר תיקון רחל ולבכות על חרבן בחצות היום ג"כ במשך כחצי שעה ע"ש (ויש לשים לב שענין תקון חצות אינו ענין של סתם אמירה בעלמא, אלא צריך להיות עם הרגשת צער והתמרמרות על זה ולהצטער ולהתמרמר גם על מה שאנחנו גרמנו את זה בחטאינו וכמוש"כ בשו"ע (סי' א') שיהא מיצר ודואג על חרבן^ז), יש לנו גם להוסיף ולכלול באבלתינו להתמרמר עוד יותר מבכל ימי השנה על חרבן עצמנו^ה, ולהתרגז ולהתמרמר על היצה"ר שמחריב אותנו ומושך אותנו לאהבת עוה"ז כי זה שייך גם לחרבן בהמ"ק כי הר"ז תוצאה מהגלות והחרבן שע"ז עברנו ושהינו בכל מיני מקומות במשך ימי גלותינו שגרם לנו לדבק בכל הקליפות האלו, וכמו שנתבאר לעיל (במאמר אשר דבר משה אל כל בני ישראל) לגבי דור המדבר שכל חטאם נגרם על ידי שנדבקו בלבם לכל המקומות שעברו בהם (וזה מה שרמז להם משה רבינו בריש פ' דברים שפירט להם כל המקומות שעברו בשעה שרצה להוכיחם על חטאם כנ"ל) כמו"כ היא גם אצלנו ע"י שלא שמרנו על עצמינו מלהיות נדבק לבנו בכל המקומות שעברנו זה מה שגרם שליטת הקליפה והיצה"ר עלינו להביא אותנו לכל הירידות והעונות שנכשלו בהם.

וכשאנו מתמרמרים על זה כלומר על מה שנדבקנו בקליפה והיצה"ר הרי זה מחליש ומבטל כח שליטתה עלינו וכדברי חז"ל (ברכות ה') עה"פ רגזו ואל תחטאו שיש להרגיז היצה"ט על היצה"ר שיש לעורר בלבו כעס ורוגז על היצה"ר שמושך אותנו לגשמיות וזה יגרום לואל תחטאו שלא יוסיף לחטוא בזה עוד.

והנה משמע מהגמ' במ"ש "לעולם" שהכונה שמיירי הפסוק אפילו לאדם שלא חטא, וצלה"ב אם עדיין לא חטא מה יש לו להתרגז על היצה"ר, אלא י"ל הכונה שיש לו להתרגז על היצה"ר שרוצה להביאו לידי חטא כלומר כשרואה שהיצה"ר רוצה לקרבו אל החטא וכנ"ל, וע"ז לבד כבר צריך להיות ברוגז חזק על היצה"ר, וכשננקיים הרוגז ועושים מחאה על היצה"ר הרי זה סגולה ושמירה שיצליח להנצל ולצאת מרשת היצה"ר.

ועל כן עלינו להתמרמר בימים אלו לא רק על חרבן שבזמן חרבן שמלפני אלפיים שנה אלא גם על חרבן שנתוסף בכל דור ודור, כלומר על החסרונות של דורות הקודמים כי כל זה השאיר רושם שמשפיע גם עלינו ולכן אנו צריכים לתקן את כל זה

כנ"ל ובמיוחד על חרבן העמוק של דורינו היום כנ"ל, ולא רק להתמרמר על חרבן הדור שגורם עיכוב הגאולה אלא גם יש לכלול את האבל על חרבן עצמו הרוחני שגם הוא נתפס ונכלל בירידה הזאתי ועל זה מצוה להתמרמר ולהיות מיצר ודואג כמו שהוא המצוה להיות מיצר ודואג על חרבן בהמ"ק והגלות וצער השכינה כביכול שגרמנו לה ג"כ בגלות מפני חטאינו וכמו שמצוה עלינו להתמרמר ולבכות על חרבן של הדור שלנו בתוך האבל על חרבן הכללי של חרבן בהמ"ק ועל הגלות וכנ"ל, (אבל על הירידה וצרות הגשמיים של עצמו אין לבכות ולהתמרמר כי על צרות הגשמיים אין להתאבל ולהתמרמר כלל אלא לקבל באהבה ובשמחה רק מצוה עלינו להתעורר על ידם לתשובה ובכן גם להתפלל שיסתלקו מאתנו על ידי שיתקון ויסתלק מאתנו גם הסיבה שהביא עלינו את הצרה). **ויש** לזכור ולשים לב (מה שנתבאר לעיל) שחוץ ממה שצריכים להתמרמר ולבכות ולהיות מיצר ודואג על חרבן כנזכר, יש מצוה גדולה וחיוב להיות בלבנו תשוקה גדולה וצפייה לבהמ"ק ולישועת הגאוש, וזה א' מהשאלות הראשונות שנשאלים עליה בב"ד של מעלה צפית לישועה כדאי' בחז"ל ועל כן בודאי שבימי בין המצרים הוא גם הזמן ועת רצון ביותר לקנות מדה

זו.

יב

במש"כ (באיכה) יתומים היינו ואין אב

ובמה שנתבאר בכל האמור עד עכשיו שעיקר הצער והדאגה וכמו"כ הגעגועים שצריך שיהיה לנו היא במה שחסר לנו הקירבה לד' ולהיות במחיצתו אתו יחד בזה אפשר לפרש הפשט מה שאומרים באיכה "יתומים היינו ואין אב" שלכאן קשה כיון שאומרים יתומים היינו מה שצריך לכפול ואין אב, אלא הפשט שיש ב' סוגי יתומים, יש יתומים שהכירו את אביהם שנסתלק אביהם כשגדלו כבר קצת ואז הוא צער גדול שזוכרים ומתגעגעים כל הזמן לאביהם, אך ישנם כאלו יתומים שלא הכירו כלל את אביהם שנסתלק אביהם בקטנותם או לפני שנולדו ויתומים כאלו לא יודעים כלל מה זה אבא ומה זה נקרא להתגעגע לאבא שלא טעמו מימיהם טעם של אבא, וזהו "יתומים היינו" ולא אומרים יתומים אנחנו, ש"היינו" מתפרש הן בלשון שנהיינו ליתומים וכן מתפרש בלשון עבר שהיינו תמיד יתומים, ויש לפרש הכונה שאנו כ"כ יתומים שנראה כאילו לא היה לנו מעולם ביהמ"ק לא זוכרים כבר בטל ההרגשה של

וימים נוראים.

¹ עמש"כ בעל התניא שמי שאין יכול לעורר לבו להיות מיצר ודואג על הצער השכינה והחרבון, יש לו לכוון בתקון חצות להיות מיצר ודואג על חרבן ודלות של עצמו דהיינו נשמתו שהיא בגלות בתוך לבו וחומר עשדה"ק, ולפי האמור מובן מאוד שהרי ב' הענינים ממש קשורים זל"ז כי חרבן עצמו ה"ה תוצאה מחרבן בהמ"ק כאמור.

החיוב להיות מיצר ודואג ולהצטער ולהתאבל בפנימיות לבו על חרבן.
² מבואר בספרי תלמידי בעש"ט שהתחלה והכנה לעבודת התשובה שבחודש אלול וימים נוראים הוא בהמ"צ (ולכן ה"ה מכוונים ל"א יום כנגד ל"א יום שמראש השנה עד ה"ר) וכפי שהאדם עושה עבודת בהמ"צ כך יצא לו עבודת חדש אלול ותשרי והרי זה סגולה וסיוע גדולה להצליח בעבודת אלול

³ וזהו יותר משאר אבילות על ז' קרובים שיושבים עליהם שבעה שידועים דברי רש"י בסוכה שאין חיוב באבילות להיות מיצר ודואג ואין חיוב להיות בפנימיות לבו בצער ובעצבות אדרבה צריך לקבל באהבה גזירת הבורא ית', אלא החיוב באבילות רגילה הוא שצריך להתנהג בהנהגה החיצונית של אבילות מפני כבוד הנפטר (וגם זה תקון עבור נשמתו), אך באבילות על חרבן שם

השראת השכינה ושל בהמ"ק, ושכחנו כבר לגמרי את הטעם של אבא וזהו יתומים היינו ואין אב, וזהו שבר יותר גדול וע"ז אנו מתאוננים שאנו כבר כ"כ רחוקים ונמצאים כ"כ בעומק הגלות עד שלא זוכרים כבר את הטעם המתוק של האבא ולא מתגעגעים כבר אחרי האבא הגדול הרחום שלנו.

וליהאמור יש להבין היטב כמה צריך לכאוב לנו ושיהא נוגע לנו צער השכינה, וכן צריך לקבל געגועים חזקים שאנו כבר רוצים להיות ביחד עם השי"ת באופן גלוי ובאופן העליון כמו שיהיה לעתיד, שכמה ששייך בימינו בגלות לזכות לדבקות בהשי"ת הרי אין זה דומה ואינו בערך כלל לדבקות בהשי"ת שנזכה אליה בבנין בהמ"ק וע"ז צריך להיות התקוה והצפייה והחיכוך שלנו אל הגאולה השלימה.

יג

מה נעשה כשמשיח יבא הרי עדיין אנו לא מוכנים ו**ברצוני** להוסיף עוד דבר שהנה רבים שואלים מה יעשה אדם שאין לו הרגשה בלב ואיך יעורר את עצמו, כמו"כ ידוע ומפורסם השאלה שמי שיודע בנפשו שחסר לו עדיין השלימות והוא צריך הרבה לתקן עצמו ואם יבא משיח צדקינו עכשיו הוא לא יקבל את המדרגה היותר גדולה, והרי כשמשיח צדקינו יבא כבר מאוחר לתקן, וא"כ רוצה הוא קודם לתקן את עצמו וזה יקח עוד איזה זמן וא"כ איך יכול לקיים אחכה לו בכל יום שיבא שצריך לחכות שמשיח יבא כבר היום ממש, ובפרט קשה שהרי כל אחד צריך באמת לאחוז בעצמו שהוא עדיין אינו מוכן וא"כ איך אפשר לכל אחד לקיים החובה להיות מצפה לישועה ולרצות בטבעו שמשיח צדקינו יבא תיכף עכשיו.

והתשובה הראשונה ע"ז היא, שהיא באמת המדרגה היותר גדולה שמי שבוחר בלבו ההרגש והרצון החזק לגאולה השלימה הרי הוא שוכח מכל החשבונות, שמי שרוצה בחוזק איזה דבר לא יכול להתאפק שההרגש מושך אותו ורוצה את הדבר בכל מחיר ולא אכפת לו משום דבר ולא יכול לעשות חשבונות וזה היא המדרגה הנכונה שמתני שהגעגועים והתשוקה להגאולה היא במדרגה היותר גבוהה לא יכול השכל לקרר אותה, שההרגש גובר על השכל וכמו ילד קטן שרוצה איזה דבר ומסבירים לו שזה אינו טוב עבורו שיכול להזיק לו ובכ"ז הוא רוצה ואין יכול לשמוע ולקבל מה שמסבירים לו היות שהרצון שלו חזק, וכך הוא גם אצל אנשים מבוגרים שהרי כל מה שחוטאים בנ"א זה משום שהולכים אחרי ההרגש ולא אחר השכל, וכך יש בקדושה ג"כ שכשיהא לאדם ההרגש של כבוד שמים ועל הרצון לקירבת ד' בשלימות כראוי לא יהא לו קושי עם החשבונות של השכל וזהו שלימות קיום מצות הציפוי להגאולה

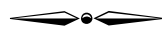
ואחכה לו בכל יום שיבא שיהא כ"כ חזק הציפוי עד שיבטל ההרגש הזה את כל חשבונות השכל.

ואמנם תשובה זו נראית מדרגה גבוהה, אך צריך לדעת שיש בלב של יהודי מדרגה זו וכמו שדברנו למעלה שכל מצוה שבלב שהשי"ת מצוה אותנו סימן שנטע ד' בתוכנו ההרגשה הזאת ונולדנו עמה שבעומק הלב ששם היא נקודת הנשמה שם מונח כל ההרגשות הקדושות שרוצה ד' שיהא בלבנו, אלא שהאדם עוסק בדברים אחרים ומעסיק בהם את חצוניות הלב וממילא אין מצליח לגלות ולהרגיש מה שמונח בפנימיות לבו ואינו מקיים המצוות והרגשת הלב כדבעי, אך אם האדם זוכה לנקות את חצוניות לבו יוצא ומתגלה נקודת הפנימיות שבלב ואז ירגיש בלבו את כל ההרגשות של כל המצוות שצוה ד' [אהבת ד' ויראת ד' ודבקות ד' וכו' וכן ירגיש בלבו גם את הרגשת הציפוי לגאולה שהיא ג"כ מצות ד' שמונחת בפנימיות לבו]. **וצריך** באמת לחפש עוד עצות איך להצליח לגלות את נקודת פנימיות הלב וכן צריך גם ליישב ולהרגיע את הדאגה שאם יבא משיח עכשיו עדיין אין אנו מוכנים ושלמים וע"כ צריך לידע שאם אדם רוצה לבא לאיזה שלימות (שהרי כל אחד יש לו איזה השגה לאיזה שלימות הוא רוצה להגיע) והאדם משתדל בכל כחו להגיע לשלימות זו והרי זה לוקח זמן עד שמגיע אליה שאין זה דבר שמגיעים אליו ביום אחד ויש הרבה לעבוד על זה, אך הכלל בזה שאם האדם התחיל ללכת בדרך זו שמוליכה אל השלימות שצריך להגיע ועובד בכל כחו כפי יכלתו אזי כשמשיח יבא יעלה ויגביה אותו השי"ת ע"י המשיח לשלימות המדריגה שהיה צריך להגיע שיאמרו לו שכיון שהשתדלת בכל כחך אזי מיד כשבאה הגאולה השלימה משלימים כל מה שחסר לך, וזה כשהיה לו הצפייה והתקוה והתשוקה להשלימות וגם משתדל בכל כחו ומוכיח שרוצה זאת באמת כי רואים שמשתדל בכל כחו אזי משלימים לו את כל מה שלא היה יכול, הן מה שלא היה יכול מחמת מניעת היכולת או מחמת מיעוט הזמן הכל משלימים לו, כי הגאולה השלימה הכללית היא גם גאולה בפרטית לכל אחד וכמו שיצאו בני"י בגאולה מכל הצרות בכללות בגשמיות וברוחניות כך יהא לכל אחד גאולה פרטית ג"כ מכל הצרות הפרטיות, ומי שיש לו צרה רוחנית שכואב לו שחסר לו איזה מדרגה רוחנית הרי הגאולה תגאל אותו גם מצרה זו (וזה כנ"ל באופן שיש לו הזכות הנ"ל שרוצה להגיע אל השלימות ועושה בכל כחו כפי יכלתו להגיע).

וזה הפשט במדרש שאפילו בזכות היחידה שיקוו בני ישראל אל הגאולה יזכו להגאולה וזה הוא בכלליות, וכן הוא בגאולה הפרטית של כל אדם שאם האדם עבד בכל כחו להגיע לשלימות שד' דורש ממנו וגם יש לו

הזכות של התקוה לגאולה ישלימו לו הכל וא"כ זה טובה עצומה לאדם בפרטיות שיבא המשיח שיפטר מכל הנסיונות ויגיע למה שצריך להגיע תיכף ומי הוא זה שאינו רוצה דבר כזה וא"כ בטל כל חשבונות השכל שמפריעים לאדם לרצות ולקוות ולחכות אל הגאולה השלימה וזהו התשובה הפשוטה יותר על שאלה הנ"ל.

ויש להוסיף עוד נקודה שאף מי שלא עושה העצות ולא מגלה את הצפייה לגאולה שבפנימיות לבו בכ"ז אם לכה"פ הרי הוא מאמין שיש בפנימיות לבו את הצפייה לגאולה גם זה מחשיב לאדם בבחי' מסויימת כאילו היה לו המדרגה של הצפייה לגאולה, ובודאי שהמדרגה האמיתית היא להרגיש את הצפייה לגאולה ויש להשתדל ולעשות כל העצות שיוכל להרגיש את הצפייה, אך בכ"ז בנתיים עד שיזכה לגלות את ההרגשה האמיתית יש לכה"פ לעבוד בנפשו לחזק אצלו את האמונה שיאמין שהאמת היא שבפנימיות לבו הרי הוא מצפה לגאולה ובוזה נחשב גם הוא בין המצפים להגאולה.

אמר המעתיק היות ומצאתי מה שאהבה נפשי מאמר מעורר מאד ג"כ בענין המדובר במאמר זה ענין צפית לישועה אמרתי לספח מאמר זה לכאן לעטר מאמרנו בזה.

אמונת הגאולה

שיחה מאת הגה"צ רבי יהוקאל לעוונשטיין זצ"ל בענין צפית לישועה, [נדפס בספר קובץ שיחות ב"ב תשכ"ט]

כתב הסמ"ק בריש ספרו בביאור החיוב "לידע שאותו שברא שמים וארץ הוא לבדו מושל מעלה ומטה ובד' רוחות כדכתיב (שמות כ') "אנכי ה' אלוקיך וגו'", וכתב (דברים ד') "וידעת היום והשבות אל לבבך כי ה' הוא האלוקים בשמים ממעל ועל הארץ מתחת אין עוד".

ובהמשך דבריו שם - "אכן הקב"ה מנהיג את העולם כולו ברוח פיו והוא הוציאנו ממצרים ועשה לנו כל הנפלאות ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה שנאמר (תהלים ל"ז) "מה מצעדי גבר כוננו", ובוזה תלוי מה שאמרו חכמים (שבת ל"א) ששואלין לאדם לאחר מיתה בשעת דינו "ציפית לישועה". והיכן כתיב מצוה זו, אלא שמע מינה בזה תלוי, שכשם שיש לנו להאמין שהוציאנו ממצרים דכתיב אנכי ה' אלוקיך אשר הוצאתיך וגו', ועל כרחין מאחר שהוא דיבור הכי קאמר, כשם שאני רוצה שתאמין בי שאני הוצאתי אתכם כך רוצה שתאמין בי שאני ה' אלוקיכם ואני עתיד לקבץ אתכם ולהושיעכם, וכן יושיענו ברחמי שנית כדכתיב (דברים ל') "ושב וקבצך מכל העמים וגו'", ע"ש.

מגלה לנו הסמ"ק חיוב נוסף המונח בדברה הראשונה מעשרת הדברות, והוא להאמין בגאולה העתידה לבא, כשם שיש לנו להאמין שהוציאנו ממצרים כך יש

להאמין בגאולה העתידה. ובפרשת שעבוד מצרים והגאולה ראינו בחוש את קיום דבר ה' אל אברהם בענין זה. וכך ג"כ נתקיימו הנבואות על החורבן והגלות, ופשוט וברור הדבר כי גם הנבואות על אחרית הימים וימות המשיח יתקיימו במילואם. ואם בשעבוד של אז נאמר "וגם את הגוי אשר יעבודו זן אנכי" ונתקיים הדבר בדקדוק נפלא מדה כנגד מדה, כך ג"כ יתקיימו הנבואות על אחריתה של אדם שתתן את הדין על כל הצרות והסבל שעשו לעם ישראל במשך הגלות, ומשפט רעתם יקויים במלואו, לא יפול דבר.

ענין זה של אמונה בגאולה בימות המשיח ותחית המתים הוא מעיקרי האמונה מ"ג העיקרים שמונה הרמב"ם, וברור הדבר כי חוב גמור הוא על כל אחד ואחד לחיות תמיד עם אמונה זאת בלבד.

הרב מבריסק זצ"ל היה מדגיש את דברי הרמב"ם בפרק י"א מהלכות מלכים הכותב כי כל מי שאינו מאמין במשיח או מי שאינו מחכה לביאתו, לא בשאר הנביאים בלבד הוא כופר, אלא בתורה ובמשה רבינו, שהרי התורה העידה עליו שנאמר "ושב ה' אלוקך את שבותך ורחמך ושב וקבצך וגו'" "אם יהיה נדחך בקצה השמים וגו' והביאך ה' וכו'", עיי"ש.

הרמב"ם מחדש לנו כי לא רק מי שאינו מאמין בגאולה כופר הוא אלא אפילו מי שאינו מחכה לה. וחזינן מדבריו את גודל החיוב לצפות לגאולה, והיה מדגיש הרב מבריסק זצ"ל כי צריך לקיים "לישועתך קוינו כל היום" כפשוטו ממש, למלאות את כל היום בצפיה לישועה.

והחפץ חיים זצ"ל היה מעורר תמיד על ענין הגאולה, ציוה ללמוד סדר קדשים כי במהרה תשוב העבודה למקדש, והיה חי מתוך אמונה וצפיה גדולה לגאולה, וברוח זו היה עונה לכל שואליו. ויעץ לאחד שנסע

מראדין לאמריקה לחמש שנים כי יקח את בני ביתו עמו כי במשך חמשת השנים ודאי יבוא המשיח ולא כדאי לו להיות מנותק ממשפחתו, ומרגלא בפומי' כי המשיח מוכרח כבר לבוא אחרת לא יהיה לו אל מי לבוא. כך אמר על זמנו, כל שכן בימינו שהמצב החמיר ביותר, צרה כה גדולה עברה עלינו, החלק העקרי מכלל ישראל אבד באכזריות, והצרות הם כל כך גדולים ורבים שלא היו מעולם, האם אין זה סימן כי אנו עומדים כבר ממש לפני הסוף, והגאולה היא אחר כתלינו, ומלבד הסימנים המפורשים על הזמן האחרון כדאיתא בסנהדרין צ"ז - חכמת סופרים תסרח ויראי חטא ימאסו פני הדור כפני הכלב, והאמת תהא נעדרת, וכל מי שסר מרע משתולל על הבריות, העזות תרבה והיוקר יאמיר, והפכה כל המלכות למינות ואין תוכחה וכו', עיי"ש. וכי אין אנו רואים בחוש את כל הסימנים הללו, הכל מורה לנו כי שעת הגאולה ממשמשת ובאה, הרי הדור כה יתום, אין אל מי לפנות ואת מי לשאול, והצרות כה גדולות לכלל ולפרט, בכל בית יש צרה ופגע, נאבדה צורת החיים השקטה והנורמלית, ומסתפקים רק בזה שעוד הנשמה באפינו ואפשר להמשיך לחיות הלאה. כל זה מראה לנו על הסיום של העוה"ז במתכונתו הנוכחית. וצריך להתעורר ולהתחזק באמונת הגאולה, הנסיון בזה קשה מאד, רבים נאבדים בגלל הסבל והצרות, אולם זו מטרת חבלי הגאולה. וכמובא בסוף ספר דניאל כי "יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים והרשיעו רשעים ולא יבינו כל רשעים והמשכילים יבינו". זמננו הוא זמן הצירוף והביור, וצריך להתחזק באמונה, להתבונן, לחשוב ולצפות, ולהכין את עצמינו לגאולה.

ביציאת מצרים יצאו כלל ישראל חמושים, ומבארים חז"ל כי רק חמישית

מהם נגאלו, השאר נאבדו בימי האפילה כיון שלא היו ראויים להגאל. ומי יכול להיות בטוח כי ראוי הוא להיגאל וחלקו עם אלו שנתלבנו ונצרפו ומן המשכילים שהבינו. כל אחד חייב לחשוב בענין זה וביחוד שהחיוב לצפות אסור לשכוח ממנה כל היום כמו שנתב"ל.

ואת צורת הציפיה באר ה"חפץ חיים" זצ"ל במשל, לחולה אנוש היודע כי יש רופא שיכול לרפאותו וצריך הרופא ביום מן הימים לבוא אליו, ודאי שיחכה החולה בכליון עינים, וכל נקישה בדלת תגרום לו התרגשות ושמחה כי הנה הרופא בא, ויעמוד ויצפה הלאה אם יתברר לו כי לא הרופא הוא זה שדפק בדלת, וכך צריכה להיות העירנות בצפיה לגאולה, חולים אנושים אנו ומובטחת לנו התרופה - "והסירותי את לב האבן מבשרכם ונתתי לכם לב בשר וכו'", והבטחה זו צריכה ליצור בנו ציפיה לא פחות מאשר חולה הגוף המחכה לרפואתו, ואין להתייאש ח"ו בגלל אורך הגלות, ואפילו אם היו זמנים שחשבו וקבעו כי זמן הגאולה הגיע ולבסוף לא בא המשיח אין זה צריך לשנות מאומה מצורת הציפיה.

סיבות שונות גורמות להמשך הגלות, וזמן הקץ מוסתר מאתנו, אולם חייבים אנו לחיות מתוך אמונה ותקוה כי בכל רגע יכול לחול השינוי הפתאומי, וכמו ביציאת מצרים שיצאו ממ"ט שערי טומאה והגיעו למצב של "ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי", כך במהרה בימינו יחול השינוי ותיעלם החשיכה שנצטברה במשך הדורות, אור הגאולה יבקע ויפיע.

"אשרי המחכה ויגיע"

(ע"כ משיחת הרה"צ ר' יחזקאל לעוינשטיין)

חלק ממאמר "כאלו נחרב בימיו"

והגלות ה"ז גורם ירידה עוד יותר משלפניה ממה שנהיה ע"י החרבן עצמו שמלפני אלפיים שנה ונתוסף בכל דור ודור עוד יותר ירידה וחרבן רוחני יותר כי ענין החרבן היא דבר אשר אין לה הפסק כלומר לא מקרה שקרה פ"א ונפסק ונעמד במקום אחד אלא ה"ה מצב של חרבן שממשיך והולך תמיד ומבצבץ ויורד יותר ויותר עמוק ויורד כל זמן שאין מעצור לה אלא ע"י התעוררות ענין התחלת והתנוצצות הגאון"ש או בפועל ממש או ע"י כח רוחני שבפועל עכ"פ למעלה בעולמות הרוחניים דהיינו ע"י שמתאבלים על החרבן ומצטערים עליה ודואגים ומצפים על הישועה לחזרת הבהמ"ק למקומה (וזה מה שבאמת מכין את הופעתה בפועל ממש למטה בארץ).

ולכן בעת שמצוה עלינו להיות מצירים ודואגים על החרבן הישן מצוה עלינו גם לצרף אליה להיות מיצר ודואג ומצטער גם על תוצאתה וההמשכה שנגרם על ידה ושזה גורם גם עיכוב ואיחור הגאולה. **ולכן** עלינו לשים לב ולהתבונן על (ענין זה ולהצטער על) כל הירידות הללו ובפרט על הירידה והגלות שבדורנו שהיא גלות הרבה יותר גרועה ממשך כל הדורות ע"ע וגם ה"ז חרבן יותר גדול מעצם החרבן שבזמן המקדש כי כל אלה היו בעיקר ירידה במצב הגשמית שלנו ואע"פ שהיה גם במצב הרוחני יותר במקצת בכל דור ודור של המשך הדורות בכ"ז לא היה מגיע לאפס קצהו של ירידה הרוחניות שבדורנו היום. **ועיקר** הירידה היותר מדאיגה מכל שאר

א

מה נגרם בכל דור שנמשך החרבן

והנה עד כה (במאמר צפית לישועה, שמאמר זה שבכאן נאמר בהמשך לה) דברנו על ענין הצפיה לישועה השלימה להחזרת עטרת ראשינו שנפלה שהיא הבהמ"ק והשראת השכינה ורוה"ק ועמוד העבודה שהיה לנו על ידה שיוחזר כל זה למקומה, וכמו"כ הרחבנו הדבור בענין המצוה והחיוב להיות מיצר ודואג על החרבן שקרה לפני אלפיים שנה ובעוה"ר עדיין לא עלתה ארוכה למכתה.

והנה עתה נוסף לדבר בס"ד על ענין משאחז"ל (ירושלמי יומא פ"א ה"א) כל מי שלא נבנה בהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו שיש להבין שכלול בזה כונה עמוקה שהודיענו בזה חז"ל שכל דור שנמשך עוד החרבן

הירידות היא מה שמתרחקים באופן נורא מאת ד' ואע"פ שאינה נכרת הירידה כ"כ במעשה ובדבור שבפיהם כי מדברים בשפת האמונה והבטחון המלא בד' וכאילו השאיפות הם רק לעבוד את ד' וכדו' בשפת צדיקים, בכ"ז הריחוק שבלבבות היא מופרזת ביותר, ובפרט לפי האמור ונתבאר לעיל שהשי"ת מוריד את עצמו כ"כ אלינו בגלותינו להיות נמצא אתנו יחד וככתוב עמו אנכי בצרה א"כ בודאי שעלינו לפנות אליו ג"כ ולהתקרב אליו ביותר, ונמצא שזה שאין אנחנו מקיימים את "כמים הפנים אל פנים" ואין אנו רוצים לפנות אל הקב"ה ופונים ח"ו עורף אליו ומתרחקים אנו ממנו יותר ה"ז כזלזול נורא כלפי כבודו ית' בקבלת עול מלכותו ית' וכמרידה נוראה ולכן אין ערוך להכאב והחרבן הכפול ומכופל, ולכן הגלות הרוחנית הזאת הרבה יותר עמוקה וגרועה מעצם הגלות שעד עתה.

ובזה מובן מש"כ בירושלמי דור שלא נבנה בהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו, ובפרט בזמננו שכלו כל הקיצים ומשנת תש"ס כבר נמצאים אנו בזמן של הגאולה ובכ"ז עדיין בן דוד לא בא ואין הדבר תלוי אלא בתשובה ואין הכונה לעשות תשובה להיות צדיקים גמורים שאין דורשים מאתנו להיות דור שכולו זכאי, שהגאולה יכול לבא גם בהיכי תימצי של דור שכולו חייב, אלא שנדרש מאתנו דבר אחד שנתגעגע אל השי"ת ושנשתוקק ונרצה להיות קרוב אל השי"ת ומעשה בע"ד הצליח לדאבון לבנו שהביא כזה מצב ששינה את כל המצב העולם שכל מצב החיים מושך היום לכל הבורות שיחין ומערות של כל הבלי טינופת גשמיות עוה"ז, ונמצאים אנו במדבר בערבה של מקום שרף ועקרב של מקום משכן הקליפות, ונדבקים ח"ו אליהם ביותר וכמו שבדור המדבר מה שנתיישבו ונדבקו למקומות האלו היה סיבת כל חטאם וכשלונם ועיכוב גאולתם לכנס לא"י כמו שנתבאר לעיל בארוכה כמו"כ היא היום ממש וזה מה שגורם העיכוב והריחוק מהגאוו"ש וזה ניכר ובוטל היום.

הן בענין המשיכה לעניני תאוות עוה"ז, והן בענין הע"ז שמאמינים בכח ההשתדלות של כוחי ועוצם ידי והלב מאמין ומסור אל השתדלות בכל דבר וזהו גלות עמוקה וחמורה יותר מהגלות בעצמה, ומובן שבכזה דור אין זה רק "כאילו" נחרב בימיו אלא זה מצב חרבן חדש שלא היתה כמוהו מימות עולם.

ב

למה אלו שיושבים ולומדים כל היום לא מרגישים קירבת השי"ת

וכשמתבוננים שלא רק המון העם רחוקים מהשי"ת אלא אף אלו שזכו לשבת בד' אמות של הלכה שמיום שחרב בהמ"ק אין לו לקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של

הלכה ובכ"ז יש הרבה שיושבים בבהמ"ד שהשכינה שם ממש, בבחי' כי קרוב אליך הדבר מאוד בפיך ובלבבך לעשותו, שיושבים ולומדים כל היום ונמצא השי"ת בקירבה היותר גדולה ששייך בכלל ובכ"ז לא מרגישים קירבה אל השי"ת, איך זה יתכן בעולם, והאם יש כזה חרבן בעולם שכל המטרה של לימוד התורה הוא למען תלמד ליראה את ד' וללכת בדרכיו כל הימים כמש"כ בפסוק ואיך יתכן שלומד תורה ואינו מתקרב אל השי"ת שהיה צריך להיות כשיקום מהלימוד ירגיש בלבו קירבת ואהבת ד' גדולה יותר ממתי שהתיישב ללמוד, ואם האדם לומד כל היום ואין מרגיש הרגשת קירבת ואהבת ד' בודאי שאי"ז התורה שנתן לנו השי"ת בהר סיני, שמוכרח לו שחסר לו משהו יסודי בעצם התורה שלומד, שאי"ז בתורת ד' חפצו.

וזהו מה שאומר הנביא ששאלו לחכמים ולנביאים ולא ידעו לענות על מה אבדה הארץ עד שענה השי"ת בעצמו על שעזבם את תורתו, ואם הכונה שלא למדו תורה בכלל איך יתכן שלא ידעו החכמים והנביאים לענות זאת, אלא שהמצב היה כמו בימינו שלמדו והתפללו ועשו מצוות אלא שהיה חסר בלבם הקשר להשי"ת שעבדו ע"ז ביחד עם כל התורה ומצות שהכניסו אל זר בלבם וכך היה כל המהלך החיים שהלכו אחר הזרם והרוב של כל העולם, וכמו שבימינו מאמינים בכחי ועוצם ידי שהוא בחי' ע"ז, ואז ביחד עם התומ"צ היו כ"כ רחוקים שלא נדבק כלום בלבם, וזה מה שאומר השי"ת על עזבם את תורתו, שאי"ז תורתו ולא אמר ד' עזבם את התורה אלא שבחיצוניות היה נראה שאכשר דרא שלומדים ומתפללים ועושים עוד ועוד מצות ולא יכול להיות יותר טוב וכולם היו מרוצים מעצמם.

ורק השי"ת שרואה ללבב גילה שאין עושים עבודתם מתוך הלב ואמר שעזבו את תורתו, שאי"ז התורה שאני נתתי, [שהתורה של השי"ת נאמר עליה ואת תורתו ואת תורתו נתתי בלבם, בלבם דייקא שצריכה התורה להיות בדוקא עם הלב].

ג

האם קיים בזמנינו עבודה זרה

וכדי להבין יותר בפרטיות ענין יצרא דע"ז של ימינו יש להקדים שאף שהגמ' אומר שחז"ל בטלו את היצה"ר של ע"ז, בכ"ז אי מצדיקים שביטלו את הע"ז הגס, אך בודאי שנשאר בחינות שהם מעין שמץ של ע"ז שא"א לבטל פרשיות שלימות בתורה, וכדאי' בספה"ק שרדיפת הממון היא בחי' ע"ז, ונכנס בזה היצה"ר של ע"ז, ובדורנו בודאי י"ל גם כמו שאמרנו שמה שבוטחים בכחי ועוצם ידי והולכים ורודפים אחרי רדיפת החומר הגשמי ולבנות ולהתיישב וכדאי' בספה"ק שרדיפת הממון היא בחי' ע"ז, ונכנס בזה היצה"ר של ע"ז, ובדורנו בודאי י"ל גם כמו שאמרנו שמה שבוטחים בכחי ועוצם ידי והולכים ורודפים אחרי רדיפת החומר הגשמי ולבנות ולהתיישב כראוי בעוה"ז ושוכחים איפה צריך להיות היהודי באמת מקושר זהו ג"כ בבחי' ע"ז של

ימינו, ובבחי' האומרים לעץ אבי אתה שמרגישים אהבה וקשר לעץ ואבן הגשמי כאילו שזה אבינו ושם מרגישים בנח שכשאיך למישהו דירה נוחה בגשמיות מרגיש כאילו הוא יתום מאביו ושהוא אבוד לגמרי וכל אחד היום הולך עם דאגה ומדבר כל הזמן על הצורך בדירה לו ולבניו ולא מתביישים לדבר מזה כל היום, וטוען שאין לו יישוב הדעת ללמוד משום שחסר לו דירה, שהוא מוכרח בדירה נוחה ובמקום טוב ואין הדירה שלו מספיק טובה עבורו וכו', וזה מונח בלבבות וכ"כ רודפים אח"ז כאילו שזה אבינו בבחי' האומר לעץ ואבן אבי אתה.

ויש בענין הזה כמה מיני מדרגות, שיש מדרגה שאין מרגיש מספיק הרגשה להשי"ת, ויש מדרגה יותר גרועה שכ"כ התרחק מהשי"ת עד ששכח לגמרי שהשי"ת הוא הנותן לך כח לעשות חיל, ושהקב"ה הוא הזן ומפרנס לכל, ומתחילים להאמין בכח הטבע ובכח ההשתדלות בבחי' הפסוק (ירמיה ב' פסוק כ"ז) אומרים לעץ אבי אתה ולאבן ילדתי כו' וזה ממש דומה לע"ז ח"ו וכמו שאומרים בהפסרה שהנביא מוכיח את בני' מדוע התרחקו מהשי"ת ובוטחים הם בהשתדלות שעושים ואומר להם הנביא (הושע י"ד ד') ולא נאמר עוד אלקינו למעשה ידינו היינו שלא יבטחו בהשתדלות כמו שאומר שם בתחילת הפסוק (שם) אשור לא יושיענו על סוס לא נרכב ולא נאמר עוד אלהינו למעשה ידינו וכו' שהבטחון בהשתדלות הוא בבחי' עבודה זרה והוא ענין של הכפירה ואף שאומרים בפה שמאמינים בהשי"ת בכ"ז ע"ז מזהיר הפסוק פן תאמר בלבבך כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, והיינו שאף שבפה לא יאמרו זאת בפירוש בכ"ז בלב ירגישו שכחי ועוצי ידי וגו'.

וזהו המצב של ימינו וזהו המצב שהיה אצל בני' לפני חרבן בהמ"ק שהתחילו בני' להאמין בע"ז, וכדאי' בפסוקים שכשאמרו הנביאים מוסר לבני' על זה שעובדים ע"ז ענו תירוצים ולא יכלו הנביאים לתקן אותם וכמו שמובא ברמב"ם שטענו שאי"ז איסור ע"ז היות שהם מאמינים בהשי"ת אלא שהיות שהשי"ת שולח ההשפעה דרך המזלות שהם המשרתים שלו, שהשי"ת מסכים שיכבדו ויעבדו את המשרתים שלו כמו שמלך בשר ודם רוצה שיכבדו את משרתיו וסברו שמכיון שמאמינים בהשי"ת אי"ז ע"ז.

וכך הורו היתר לעצמם, עד כדי כך שאמרו בני' אל יחזקאל הנביא שמעת שחדלנו להקטיר למזלות השמים הפסיקה הצלחתם, שהתקיים בהם בדרך שאדם רוצה ללכת מוליכים אותו, שכיון שהלכו אחרי הע"ז הרי הבא לטמא פותחים לו עד שנתנו משמים רשות ליצה"ר להטעותם כ"כ ולהראות להם דמיון כזה שכאילו ממתי

שהפסיקו להקטיר לע"ז הפסיקה ההצלחה שלהם והיו דרושים למסירות נפש לפרוש מהע"ז אפילו כשנראה להם שיאבדו ע"ז את ההצלחה שלהם, (ואם היו עושים המס"נ הזאת היה מתברר להם ע"ז האמת שא"ז נכון כלל, אך עכ"פ זה היה נסיון קשה עבורם), וזה היה המצב הקשה שלפני החרבן וממילא השכינה התרחקה מבנ"י ולא היתה השראת השכינה בבהמ"ק, וכמו שמובא בחז"ל שעוד לפני החרבן גלתה השכינה בעשר מקומות ממקום למקום, וירמיה הנביא ע"ה הזהיר ואיים (והתריע) כל הזמן שעומד לבא החרבן ורצון השי"ת בנבואות האלו שיקבלו בנ"י את הנבואות האלו ויחזרו בתשובה ואז יוכל להחזיר את שכינתו לבהמ"ק ושלא יצטרך להביא את החרבן בפועל וכשנהיה החרבן בפועל אז ירמיה הנביא בעצמו בכה וקונן ומירר הרבה משום שהוא בעצמו לא סבר שיבא החרבן בפועל שקיוה כל הזמן שבנ"י יחזרו בתשובה וימנעו את החרבן.

אך סוכ"ס נהיה החרבן משום שבנ"י התרחקו מהשי"ת כ"כ עד שכבר לא הרגישו את הריחוק, והיו מרוצים שנמצאים באר"י ויש להם בתים מלאים כל טוב ולא היה חסר להם כלום בחיצוניות ולכן לא היו יכולים להרגיש את הריחוק מהשי"ת, והשי"ת שלח את בנ"י לגלות כדי שיתעוררו וירגישו את הריחוק ויתעוררו בלבם מחדש הרצון והגעגועים לחזור אל השי"ת, והשי"ת שפך חמתו על העצים והאבנים זה להציל אותנו כדי שע"ז נוכל לחזור ולהתקרב אליו.

ואנו צריכים לדעת ולהכיר את הצרה והחרבן האמיתי שלנו שהיא המצב שלנו ברוחניות כנ"ל שהתרחקנו מאבינו שבשמים וע"ז לייחד את כל תפלתנו יומם ולילה שנזכה לחזור להתקרב לאבינו שבשמים ובזה כלול כל הטובות שבעולם עוה"ז ועוה"ב בכללות ובפרטות ולא להתפלל רק על דברים גשמיים הפחיתים ולשכוח מלבקש על הצרה האמיתי שלנו שזה דומה למשל לילד שלקח אחיו ממנו איזה משחק וכדו' והולך להתלונן ע"ז אצל אביו ומגיע לאביו ורואה את אביו בוכה וכואב על איזה צרה גדולה שאירע לו אז בודאי שאם הבן חכם לא יוכל לדבר עם אביו על השטות הקטן שהפריע לו מהמשחק שלקח לו אחיו, ודאי שאם הוא הבן כראוי לא יוכל להתעלם מצער הגדול של אביו, וישכח מההפרעה הקטנה שלו ויפנה לעזור לאביו להפיג צערו הגדול.

וכן הנמשל בזמננו שהשכינה נמצאת בכזה צער גדול שאנו פונים עורף ממנה כ"כ וזהו עת צרה גדולה שכמוה לא נהיית למצב של כלל ישראל בכללות ובפרטות שיש התגברות גדולה של ע"ז ג"ע ושפיכת דמים בצורה הכי גרועה, ואין אפשר לעסוק בדברים קטנים האם יש לו דירה נוחה או לא אם יש לו דבר נח מסויים או לא וכדו'

או שחסר לו כבוד או שעשו לו איזה עול וכדו' הרי בודאי שאם היה לנו הרגשה מה נקרא השי"ת הוא אבינו ואיזה קשר נפשי חזק שיש לנו עם השי"ת היינו מתביישים לעסוק בכל אלו הדברים הקטנים והיינו מתביישים מעצמינו ומי שלא מתבייש ומתפלל על השטויות שלו מתפלא אח"כ מדוע אינו נענה והתשובה היא פשוטה שאם אין הרגשה אל השי"ת שהוא אבינו איך אפשר להענות בתפלה והלא בכל התפלה אנו אומרים שהוא אבינו והלא דובר שקרים לא יכון לנגד עיני ואיך אפשר להתנהג באופן שאין לו הרגשה זו וסותר בעצמו את תפלתו ורק באופן שידע את קרבתו לאביו שבשמים יקבל השי"ת תפלתו ברצון.

ד

איזה עבודה זרה נכנס לביהמ"ד

וניזכיר עוד קצת מעט מזעיר בענין ובחי' יצרא דעבודה זרה רח"ל של ימינו, שרח"ל הרי זה מחלה המדבקת שכל העולם נתפש בזה, ואף אצל רוב השומרי תורה ומצות נתפש קצת ממחלה זו ד"י, שלא רק שמאמינים בכחי ועוצם ידי כמו שהיה בזמן ביהמ"ק שהאמינו רח"ל שההצלחה בגשמיות מגיעה מהעבודה לכוכבים ומזלות וכמו שאיתא בנביא (...) שאמרו הנשים השאננות לנביא שמאז שחדלנו להקטיר למלאכת השמים פסקה הצלחתנו, וכך סבורים רבים היום שההצלחה בגשמיות תלויה בכח וריבוי העבודה, ולא כמו בכל הדורות שמי שהיה לו עסק ידע שהצלחת העסק תלויה כפי שיאמר על זה תהלים בבוקר, ולפני שפתח העסק היה מתפלל בכונה שהשי"ת ישלח לו קונים ושיצליח וכו', והיום מאמינים רבים שכפי שיעשה יותר פרסומת לעסקיו כך יצליח יותר, ושכחו את ידיעת האמת הפשוטה שאף שיש לעשות השתדלות עפ"י דרכי הטבע שקבע ד' בכ"ז ההצלחה אינה תלויה בהשתדלות, ובמקום זה המה מאמינים באמונה כוזבת שח"ו הכל תלוי בהשתדלותם, ואם בעל עסק היום ימנע מלהשקיע כ"כ הרבה כסף בפרסומת ובמקום זה ישקיע כחו בתפלות ובאמירת תהלים על הצלחת עסקיו הרי יצחקו ממנו, והרי כל זה הוא בחי' ע"ז כנ"ל.

וחוץ מכל זה הרי בימינו נהיה מצב שהיצה"ר נכנס לתוך הבהמ"ד כדאי' בגמ' (סוטה...) שבעקבתא דמשיחא שרו ספרייא למהוי כעמא דארעא, שנכנס היצה"ר לתוך דברים שבקדושה שגם שם מאמינים בע"ז ד"י, והכונה שנהיה בדורנו מצב שהתחיל לפני כשלשים שנה והתרבה יותר ויותר שכשרואים שיש חולשה בחינוך ורואים שיש חסרון בהצלחה בחינוך הבנים והתלמידים, מתחילים לחפש דרכים שונים ומשונים לשפר החינוך, ובמשך הזמן שעסקו בזה נתפשו בזה יותר ויותר עד שנכנס בתוך זה הרבה אמונות דרכים ועצות

כוזבות שנלקחו מהגוים, והמה דרכי הפדגוגיה והפסיכולוגיה שנלמדים במקורם מהגוים ומהם מתלמדים איך לחנך ילדים ותלמידים והרי זה חרפה ובושה וזלזול לתוה"ק וחילול ד' נורא ואיום שיהודים כאילו צריכים ללמוד ח"ו עצות מהגוים בבחי' אויבינו פלילים ח"ו, ואפילו אם לומדים זאת אצל "עהרליכער איד" הלא הוא למד זאת מספרי הגוים (וזה חילול ד' נורא ואיום שיהודים צריכים לקחת עצות מהגוים), ודבר טרף כשמעבירים אותו לכלי שני אינו נהיה כשר בכך, והלא התורה שלנו אינה חסירה כלום כדברי הגמ' (...), ואיך אין מתביישים להביא סיוע להתוה"ק מהגוים, ופשוט ומובן שאם התוה"ק ציוותה מצות חינוך הילדים והתלמידים הרי גם היא נותנת לנו העצות איך לקיים מצות החינוך, וצריך לחפש כל העצות רק בתוה"ק ולא במקום אחר ח"ו וכדברי הפסוק "ובקשת משם את ד' אלקיך ומצאת כי תדרשנו בכל לבבך ובכל נפשך" ואם התוה"ק מבטיחה לנו שאם יחפשו את השי"ת ימצאהו, הרי בודאי שאם יחפשו את דברי ועצות של השי"ת בתוך התוה"ק שבודאי ימצאו אותם אם רק יתייגעו ויחפשו ובבחי' יגעת ומצאת תאמינן.

וידוע שגדולי ישראל בכל הדורות ידעו כל החכמות החיצוניות מהתורה, ולא היו צריכים ללמוד שום ספרים חיצונים, וכן איתא מהחתם סופר ז"ע על הסנהדרין שאיתא בחז"ל שהיו צריכים לדעת חכמת הכישוף ומבאר החת"ס שלא למדו זאת ח"ו מהמכשפים אלא שבפסוקי התורה האוסרים הכישוף כמו הפסוק של "מכשפה לא תחיה" טמון ונעלם ונרמז כל חכמת הכישוף והסנהדרין קבלו זאת איש מפי איש, וכש"כ בענינים עיקריים שנוגעים לשמירת וקיום התורה כמו יסודות החינוך והעברת התורה מדור לדור מובן חומר הענין ללמוד זאת ממקורות טמאים וחיצוניים של הגוים ואיך יתכן שנכנס כזה פירצה ומכשול לתוך מחנה הטהור של שומרי התורה, ויש הטוענים שרואים הצלחה בדרכים החדשים שלהם, ובאמת הרי זה כמו העובדי ע"ז שהזכרנו שטענו לירמיה הנביא שרואים שיש הצלחה ע"י שמקטירים למערכת השמים רח"ל, ועל כגון זה נאמר בתוה"ק "כי מנסה ד' אלקיכם אתכם לדעת הישכם אוהבים את ד' וגו', שכשיש ליהודי אהבת ד' אין מסוגל ללכת ולבזות כ"כ את תורת ד' ולהראות כאילו היא חסרה ח"ו וצריכה סיוע מהגוים הטמאים ח"ו.

ה

מהו החשיבות של התורה יותר משאר חכמות ובתוה"ק נא' "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעון את כל החוקים האלה ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה וגו' ומי גוי גדול אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים ככל התורה הזאת וגו'"

והקשינו פעם מה הפירוש שיאמרו הגוים על חוקי התורה שהיא חכמתכם ובינתכם וכו' והלא החוקים הם דברים ללא טעם שלכאורה אין נראה בהם החכמה והתבונה, וכמו שמביא רש"י בפ' חוקת שאדרבא הגוים מונים את ישראל ואומרים להם על חוקת פרה אדומה מה היא מצוה זאת ומה טעם יש בה, ואיך כתוב כאן שדוקא ע"י החוקים יכירו הגוים שרק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה.

וּפִירְשֵׁנוּ בזה שהגוים אף שאינם מבינים טעמי החוקים בכ"ז רואים את הדרך החיים הטובה והמעולה שקבלו בני ישראל ע"י חוקי התורה, ורואים הגוים איך שבנ"י מקבלים מהתורה עצות טובות בדרכי החיים, ורואים איך שיש אצל היהודים חכמת החיים ומצליחים היהודים בכל דבר בחינוך ובהנהגת הבית וכו' חיים היהודים בשלום ואחווה ואחדות במנוחת הנפש והדעת שכ"ז אין אצל הגוים, ועי"ז מבינים הגוים שיש אף בחוקי התורה חכמה ובינה גדולה, וכן היה בכל הדורות שהגיעו הגוים לקבל עצות מגדולי חכמי ישראל שידעו שהם החכמים האמיתיים, וזהו הקידוש ד' שרואים הגוים שאנו בני"י לא לומדים פסיכולוגיה ופדגוגיה ובכ"ז אנו מצליחים בדרכי החינוך והנהגה בכח קדושת חוקי התורה ועצותיה.

וְאִמְנָם אם לומדים התוה"ק ללא דבקות בהש"ת וללא השראת השכינה א"א לראות את כל העצות שנמצאות בתוה"ק, וכמו שכותב הרמח"ל ז"ע בספרו דרך ד' שכל החשיבות של התורה היא משום שיש בה שפע אלוקי שמתגלה למי שעוסק בה בטהרה כראוי, וכותב שם הרמח"ל שלולא השפע אלוקי הזה הרי התורה לא היתה חשובה יותר משאר חכמת הטבע ולא היה לה שום חשיבות עכ"ד הרמח"ל, (וכמובן אנו לא היינו מסוגלים לומר מעצמינו כאלו דברים), ומכאן שהרגלו ללמוד התורה כאלו זה רק כידיעת חכמה והשכלה בלי שום קשר לרוחניות ונשמה.

וּמִזֶּה נובע מה שהולכים היום ללמוד "קורסים" לחינוך, והרי חינוך הוא אצלנו אחד ממצות התוה"ק והוא ג"כ ענין רוחני ונשמה כמו כל התורה ומצותיה ומ"כ איך יתכן ללמוד מהגוים איך לקיים מצות התוה"ק, ואפילו אם יאמר לנו כמו שהוא צורת המצוה ע"פ התוה"ק הלא סוכ"ס יחסר בה חלק הרוחני והנשמה שזה א"א לעבור דרך גוי וערל וכמו שכתב בפסוק שצריך ללמוד תורה רק אצל מי שדומה למלאך ד' צבאות ובגמ' אמרו שאם אינו דומה למלאך ד' אל ילמדו ממנו בשום פנים. **והסבר** הענין הוא כי הוא יוציא ממנה חלק הרוחני בנשמה ועי"כ אפילו ילמוד האדם אח"כ התורה בלעדו וחויץ ממנו כבר לא יכנס בו הנשמה וחלק הרוחני כי כל דבר שאדם מכניס בלבו נשאר אצלו כפי

שהכניסו בפעם הראשונה ומה שנוגע לענינינו ללמוד מגוי ה"ז יותר חמור שאפילו אם ילמד ממנו אחרי שכבר למד מקודם כראוי הרי זה ילקל את מה שכבר למד כי זה טמא והטמא ידחה ויוציא ממנו את כח הקדושה והרוחני שבה ואפילו אם ילמוד ממי שלמד מהם, ואפילו יהיה כלי שלישי רביעי יכנס בכולם אותו הטומאה ואמרנו פעם (באופן של צחות וליצנותא ע"ז) שמדוע קוראים לזה קורסים ולא כמו הלשון הרגילה "שיעורים", אלא שקורסים זה לשון קריסה מלשון נפילה ופשיטת רגל, שזהו הפנימיות של כל הקורסים, ובשנה זו הוסיפו בגודל העוולה ויסדו קורסים שימסרו לנשים ע"י אנשים ד"י, ומלמדים את הנשים עצות חדשות שלא שיערום אבותינו שיהיו אמהות מבינים על ילדיהם ע"י שילמדו חכמת הגרפולוגיא, והלא נשים דעתן קלות ומובן גודל ההשפעה הרעה שמקבלות הנשים מדרכים החדשים והמשונים האלה.

וַיֵּשׁ להאריך ולהרחיב ולהסביר יותר כל הענין הזה (והארכנו בזה במק"א ע"י בקונטרס חנוך לנער ועוד מאמרים שונים בס"ד) אבל מק"מ בכל זה משנים מדרכי אבותינו הק' ומלבישים את התוה"ק באפר ומסלקים ממנה כל השפע האלוקי אשר בה ועל כגון זה אנו בוכים ומתאוננים בתיקון חצות על שריפת התורה ומסירתה לידי זרים המחללים אותה, שבדרכים אלו ממש שורפים רח"ל את התורה בבחי' שריפת הנשמה וגוף קיים, שנראה בחיצוניות שכאילו לומדים ומחנכים בדרך התורה והכל טוב ויפה, אך באמת זה שריפת הנשמה של התוה"ק ד"י.

ו

האם גם בדורינו לקויים בהשכלה

והנה לפני דורנו היה התגברות גדולה של קליפת ההשכלה הטמאה, שנכנסה קליפה זו לתוך הישיבות בליטא ורוסיא והרבה ישיבות נסגרו ע"י טומאת ספרי ההשכלה שהפכו את תלמידי הישיבות לכופרים גמורים רח"ל, וכ"כ התגברה ההשכלה עד שהוצרך הש"ת לקיים מצות ובערת וגו' והביא הש"ת את הגזירה הנוראה של השואה שעשתה מכול וכליון בכרם ישראל, ועי"ז נשטפה גם הטומאה של ההשכלה שבכל גזירת כליה בישראל ד"י מתכלה עמה גם הטומאה והקליפה שגרמה הגזירה (ובבחי' המצוה של וגם את הבהמה תהרוגו היות שנכשל האדם על ידה).

אִמְנָם תקופת ההשכלה נגמרה אך היצה"ר אינו ישן והתחיל בסוג חדש של ע"ז, שההשכלה היתה ע"ז של כפירה והיום היצה"ר מצא דרך חדשה להלביש את הע"ז בלבוש של איצטלא דרבנן, שפעם היה ליצה"ר עבודה קשה להוריד את היהודי מכל האידישקייט והיום יכול היצה"ר להשאיר היהודי שלם בחיצוניותו ושיהיה אפילו בן

תורה אלא ששורף רח"ל בפנימיות את נשמתו היהודית בחי' שריפת נשמה וגוף קיים רח"ל.

וּכְכָה בדרך זו היצה"ר ממשיך להוליך את בני"י שהיו בזמן בהמ"ק, וההסבר לזה שהיות שאנו בדור האחרון לפני התיקון השלם צריכים אנחנו לתקן את מה שנשאר לתקן מהחטאים החמורים של זמן הבית שגרמו החרבן, וכדאיתא שבדור האחרון יורדים לעולם עקבי הנשמות של דורות הראשונים ואנו צריכים ע"כ להשלים החלקים שנשארו לתקן, וע"כ יש היום את כל הנסיונות שהזכרנו שבזה תלוי הבריור והתיקון שלנו. **וּכְכָר** אמרנו שאין כונתנו על מי שיש בביתו חולה נפש ממש ח"ו, והולך לטפל לקבל תרופה מפסיכאטר שהוא כמו רופה כמו כל רופה שהתירה תורה כמש"כ ורפה ירפא אלא ששם מדובר על מחלה פיזי אבל כמו כן הוא לענין רופה למחלה נפשית וק"ל, אלא דברנו על אלו שהכניסו לתוך לימודי החינוך את לימודי והשכלת וצורת החינוך של הגוים ועושים בזאת ענין של תערובת חול בקודש בבחי' טומאת הערב רב (שהכניסו טומאת העגל ללבבות בני"י במדבר) וזהו הקליפה של שער החמישים שצריך לתקן לפני ביאת המשיח כדאיתא בספה"ק שזהו הקליפה טמאה ותערובת של כפירה עמוקה בתוך לבבות בני"י שמרחיקה את האדם מהש"ת באופן היותר גרוע.

וְעַכְפִּי יש עלינו להתבונן בכל המצב של ימינו שיש כ"כ הרבה ל"ע שלומדים תורה ללא הש"ת, בלי מטרה להתקרב לד' ית' על ידה ולקבל יר"ש על ידה, וכמו שכתוב למען תלמד ליראה את ד' וכמ"ש חז"ל (ברכות) תכלית תורה תשובה ומע"ש, וכמו שאנו מברכים בבכה"ת להיות יודעי שמך, גם אין מדברים היום עם הילדים לא המלמדים ולא ההורים מעניני אהבת ד' ויראת ד', ואין מכניסים לילדים והתלמידים אמונה ובטחון, והבחורים לא יודעים מהו אידישע חיות [חיות יהודי] מהו אמונה ובטחון מהו אהבה ודבקות וקירבת ד' הרי מה יעשה הבן לא יחטא, מפטמים את התלמידים בכל סוגי הגשמיות במקום שיפטם אותם בתורה כדברי חז"ל (...) ספי ליה כתורא ועל כל קצת לימוד נותנים עוד ועוד פרסים ומתנות גשמיות ועוד ועוד גשמיות, הרי מה הפלא שאח"כ נהיה המצב של מד' סר לבו ד"י (שיוצא מהם כל הלחלוחית של הנשמה ופנימיות והרוחניות).

וּכְשֵׁמֶתְבוֹנִים במצב הזה הרי זה ממש בבחי' חרבן ביהמ"ק וזה מעורר להתמרמר על זה עוד יותר מעל החרבן, וכדברי בעל התניא ז"ע שמי שאין לו רגש להתאבל ולבכות על חרבן ביהמ"ק שיתבונן על הריחוק של עצמו מהש"ת ויבכה על חרבן עצמו.

וּכְשֵׁנִתְבוֹנֵן עוד במצב הדור נראה עד כמה איזה מרחק התרחקנו ואיך שהשתנו אצלנו

כל המושגים שבאים אנשים ואומרים שלא להחזיק מחשב ואינטרנט בבית זהו נסיון עבורם, וכן כל דבר זה נסיון קשה עבורם וכן טוענים ואומרים שמוכרחים ללכת ללמוד מפסיכולוגים דרכי החינוך וטוענים שמוכרחים לזה שאיך אפשר ללא זה ומה יעשו ללא זה, ושוכחים לגמרי מה עשו אבותינו ואמותינו הקדושות כדי להצליח בחינוך הילדים, שהם ידעו את האמת שההצלחה בחינוך הילדים תלוי בתפלות ותחנונים ואמירת תהלים של ההורים, וכדאיאתא בתנא דבי אליהו על אותו כהן שהיה מתפלש בעפר בקרקע ומפיל תחינתו ותחנונו על כל בניו שלא יהא אחד מהם יוצא לתרבות רעה וכו' ועי"ז זכה שכל בניו היו צדיקים משמשים בכהונה גדולה, ובודאי שצריך ג"כ לעשות ההשתדלות הראויה בחינוך בדרך התורה שדרכיה דרכי הנועם וכו' וחנוך לנער ע"פ דרכו וכו' וכל אחד שלומד תורה"ק ביר"ש מתלמד מהתורה בבירור את הדרך הראויה לחנוך, וכשלומדים התורה הק' כראוי מוצאים בה את כל העצות שבעולם, ואפילו עצה אחת שמקבלים ולומדים מהתורה"ק שווה יותר מכל העצות שמקבלים מהם, שכל המדע וההתקדמות שלהם אינה שווה אפי' כקליפת השום כנגד תיבה אחת מהתורה"ק.

?

האם יש אופן שיחיד אי"צ לשמוע לבי"ד

ויש כאלו ששואלים שאלה שהרי יש הכשר מיראים ושלימים על אלו הדברים אך צריך לדעת האמת שמשרע"ה ג"כ אמר על המרגלים ויטב בעיני הדבר וכמאמר חז"ל על הפסוק ואשימם בראשיכם שאשמת העם תלוי בראשים, שאשר נשיא יחטא זה לאשמת העם, שהמנהיגים והממונים על הציבור המה שלוחי ציבור והרי איתא במשנה (ברכות ל"ד:) שש"ץ שטעה סימן רע לשלוחיו וכמו"כ הוא בענינינו כשהדור הוא מקולקל אז משמים מטעים את המנהיגים שלא יוכלו לתקן את הדור וכמבואר בזוה"ק ובחז"ל הכלל הזה (ואכמ"ל), ובודאי שבאים להרבנים ומראים להם רק חלק מהדברים שעושים ומספרים להם איזה רעיון טוב שיש להם שבכל שקר מכוניסים איזה אמת ועי"ז נותנים הרבנים הכשר ומאשרים את זה ולא מראים להם את כל הלכחך והקלקול

שיש שם, ואך מי שיודע את האמת מחוייב להכריז ולצעוק ולהודיע את זה, ועל כן מכיון שאני יודע ומכיר הענין היטב בעומק ובפנים לכן אע"פ שנפשי יודעת מאוד את שפלות מצבי ועוונתי הרבים (ויר"ה שהש"ת ירחם עלי ויזיכני לשוב בתשובה שלימה ולתקן הכל בחיים חיותי בגלגול זה) ויודע אנכי ועד שאיני כדאי וראוי ח"ו לחלוק על רבנים וגדולים ועל אנשים יראים ושלימים ח"ו שאני יודע שאני שפל אנשים עפר אני תחת רגלי הצדיקים והגדולים, אך הנה כתוב בתשובת הרשב"א שמת"י שב"ד מקבלים עדות ופוסקים ע"פ עדותם ויש יחיד שיודע ברור שהעדים הם עדי שקר שהוא ראה בעצמו את האמת אין היחיד צריך לשמוע לקול הב"ד שכל דיני התורה של חזקה רוב ועדות וכו' הכל למי שיש לו ספק אבל מי שיודע ברור ואין לו ספק הוא צריך לנהוג ע"פ האמת שיודע.

וכמו"כ בענין מכיון שביודעי ומכירי הדק היטב את תוכן הענינים האלו והגרעון והקלקול שבה וכבר היו לי שיחות עם פסיכולוגים שנחשבים מהדרגה היותר גדולה בעולם בפסיכולוגיא, והם התפעלו מידיעת תוכן והשכלת הדברים שדברתי שהיו מדברי התורה"ק וספה"ק, (עד שכבר היו כאלה שלא התביישו לשאול ממני שאלות ועצות בענינים שהיו הם מסובכים בהם) ות"ל שמעולם לא קראתי בחבוריהם ולא כיוצ"ב אלא כי מה שלמדתי מנעורי היה דברי תורה"ק אלא שמטבעי שנולדתי בה ניתן לי מאת ד' כשרון להבין ענינים האלו מדברי התורה"ק, ויש לתמוה איך יתכן שיודי שומר תורה ומצוות שיש לו התורה"ק שהיא צריכה להנחות אותו בכל דרכיו ואיך יעלה על דעתו שיפנה למעין כוזב שנובע מכופרים שפלים מה שבדו מלבם ולא קבלוה ולא למדוה לא מחבורים ולא משום מורה וחכם הקודם להם אלא מה שכסילות לבם הביאום להשכיל בה וידוע שהממציא כל ההשכלה הזאת שעל פיו והנחותיו בנוי כל ההשכלה הזאת היה כופר גדול ושפל אנשים והוא וכל תלמידיו שהלכו אחריו קלקלו כל המטופלים בכפירה ונתקום מאמונה והדת כי שיטתם היתה בנויה על יסוד של כפירה ולכן לפני תקופתינו היה פשוט וידוע לכל שאסור לפנות אליהם אלא בתקופה האחרונה שינה

היצה"ר שם ולשון להסתיר ולהעטיף הכפירה בשפה חדשה בכדי לצוד עי"כ ברשתו גם משלומי אמוני בני ישראל ובה הרשת תפס את השומרי תורה ומצוות ד"י שהתחילו גם הם ללמוד מהם את השכלתם הזאת וכך הצליח מעשה בע"ד להכניס את הקלקול במחנינו ד"י שמעתי הרבה ממטופלים מה שהם שומעים מהם ד"י.

לכן הנני מרגיש חובה עלי להודיע בשער בת עמי ולפרוש את השמלה לפתוח העינים לדעת מציאות הדברים כמו שהם, והרי זה דומה למשל שישנו שריפה גדולה שמתפשטת בעצי היער או שכבר נתפס בבתיים הסמוכים מאוד לעיר ובלתי שום ספק שאם לא יכבוה ישרף כל בתי העיר ח"ו אבל היו כאלה שהעידו שאין שום שריפה שם ביער ועל פיהם הכריזו שאין לפחד ולעשות שמירה נגד השריפה ויכולים ללכת לישון עם כל הילדים והתינוקות בלי שום פחד ומורא לא יעלה על ראשם, ונזדמן לאיש א' לעבור ביער וראה בעיניו המציאות שהשריפה כן נמצאת ומתפשטת עד שבודאי יגיע לעיר וישרוף כל הבתים האם עליו לשתוק ולא לצעוק להכריז ולהודיע לכל בני העיר את מה שראו עיניו כי מאחר שכולם קבעו ופסקו ע"פ עדות שאין שם שריפה בודאי שהרבה אנשים לא ירצו לקבל מה שיאמר ולא יאמינו אליו באמרם הלא העידו שאין שריפה ואיך אתה מעיז לחלוק עליהם, או שעכ"פ הרי הוא מחוייב להודיע ולהכריז לכולם לקיים מצות לא תעמוד על דם רעך, ובודאי שכל בר דעת מבין שאין זה שאלה כלל ובודאי החיוב עליו להשמיע לכולם ולהציל נפשם, וכמו"כ הוא לענינינו מאחר שאין אנשים יודעים לא את ההשכלה ולא את המציאות איך שכל ענינים הבל הבלים ושחכמים המה רק להרע ולהזיק בנפש ושסם המות נתון בתוכה"י.

על כן הנני מוכרח ומחוייב לומר המציאות כפי שהיא ידוע לי בבירור וכל אחד צריך להבין לעצמו (ובודאי מי שחש לקמחיה לא יסמוך על הגיונו) ולחשוש לדברינו הנאמרים ובל"י נגיעה עצמית ח"ו.

נא לבא לעזרתינו ולהיות שותף לזכויה הרבים לתרומות ונדבות ולהוראת קבע - 052-7195712 בארה"ב 917-873-1181 347-885-7700

בלי שישומו לבם לזה אלא השיגום ממילא ברוח קדשם* וכבר הזכרנו מש"כ החת"ס שהסנהדרין ידעו חכמת הכישוף אלא מתוך התורה"ק וכמו"כ כתב החת"ס שחכמת ושרטוטי היד והמצח שיודע שעל ידם אפשר לראות כל ענין האדם ונפשו מרומז בפסוק זה ספר תולדות האדם ונמצא ספר מר' שריא גאון שמפרש שם כל עני"ז והכל מפסוק זה ע"ש.

* אע"פ שבודאי יפתח בדורו וכו' אבל בכ"ז ישנם ענינים שאינם מתגלים ונפתחים ליפתח ובה גם יפתח יסמך דבריו רק על הקבלה ואם לא יסמוך בזה דבריו על אלו שלפניו בודאי שאין לו יתרון בדברים ההם, ופשוט הוא.

אלא מה ששומעים מאנשים שנוגעים בדבר הרע הזה, והם לא עסקו בענינים האלו כלל, גם לא ניסו להשקיע מוחם ולבם לנסות להבין ולהוציא דברי התורה"ק דרכי החינוך, ואם היו שמים לב לחשוב על הענין שבודאי מוכרך להיות עיצה ותרופה בכל סיבון שיש לנו בדרכי חיינו ולכן אם נכון הדבר שהיום ישנם יותר סיבוכים בענין החינוך בודאי שנמצא בתוך תורתנו הקדושה עיצה ותרופה עליה כי ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא, ואם היו שמים לב לזה והיו מטריחים ומייגיעים עצמם על ענין זה בודאי שהיו מבינים מתוך דברי התורה"ק מה שעכ"פ הם מסוגלים להבין, ואין לנו בדורנו גדולי התורה בדרגה של דורות הקודמים לא כמו הגר"א ולא כמו החז"א וכדו' וכו' שידעו כל החכמות מדברי התורה"ק

גם יש לדעת שמי שאין לו מטבעו כשרון לזה אלא רק ממה שלמדוהו אינו שווה כלום ואינו יכול להצליח כלל אפילו הצלחה דמיונית למראות עין ולכן יש לדעת שרק מה שנמצא בדברי חז"ל וספה"ק מפורשים בדבריהם או שהם מובנים מתוך דבריהם למי שיש לו תחושה לזה (ולא עירב בזה משום מקור אחרת וגם לא הכניס ש"פ במחו מדברים אחרים) או שלבשתו רוח"ק להבין הדברים מתוך התורה"ק הם הדברים שהם אמיתיים וחזקים ומאחר שהנני יודע להעיד על מציאות הדברים שלהם את הקלקולים שבהם וכן אוכל להעיד שעל זה ג"כ נאמר (...) כל באיה לא ישובון ולא ישיגון אורחות חיים.

ה וגם הרבנים היום לא יודעים את מציאות הדברים וחומרם והזיקם וסילוף התורה"ק שיש בה